

שילוב אוכלוסיית החרדים והמיעוטים בשוק העבודה

ניצח (קלינר) קסיר

יום הכשרות

אגף בכיר תכנון אסטרטגי ומדיניות, משרד השיכון

מלון רמת רחל

המכון
החרדי
למחקר
מדיניות

למצב חברתי-הכלכלי של האוכלוסייה החרדית והמיעוטים השלכות:

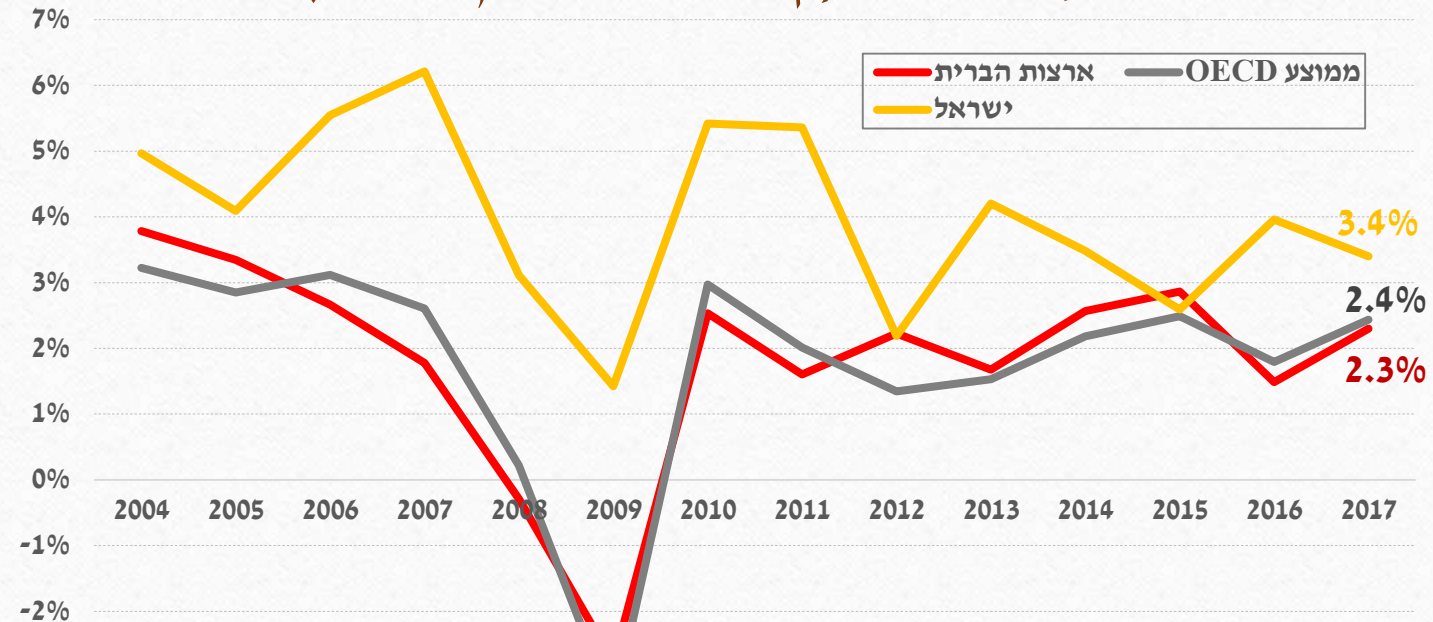
- **על החברה החרדית והמיעוטים בישראל**
- **על כלל האוכלוסייה (החברה החרדית והמיעוטים מהווים כשליש מהאוכלוסייה)**

”...במדינת ישראל יש מקום לכולם, לכל קשת הצבעים, ואם תחסר פיסה אחת מהפאזל התמונה לא תהיה שלמה.”

(מרים פרץ, 2018)

צמיחה גבוהה של התוצר, על פני שנים רבות

שיעור הצמיחה (קצב גידול התוצר, אחוזים)

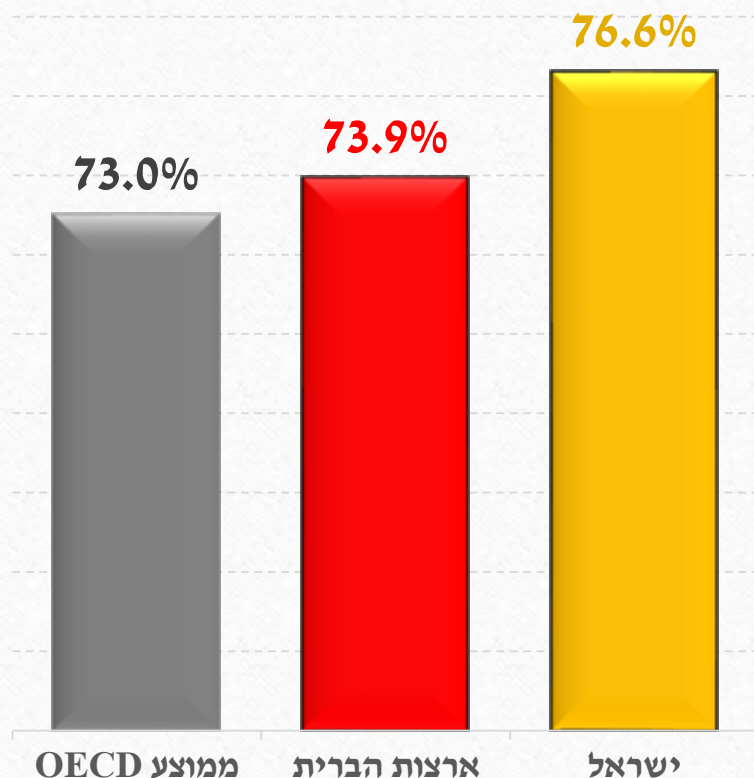

התוצר בישראל צומח בקצב הגבוה
מקצב הצמיחה של התוצר
הפוטנציאלי (3%)

שוק העבודה משקף את מצבו הטוב של המשק

שיעור תעסוקה גבוה, אבטלה נמוכה ושכר עולה

שיעור התעסוקה 2016, גילי 25–64

➤ שיעור התעסוקה גבוה גם בהשוואה בינלאומית

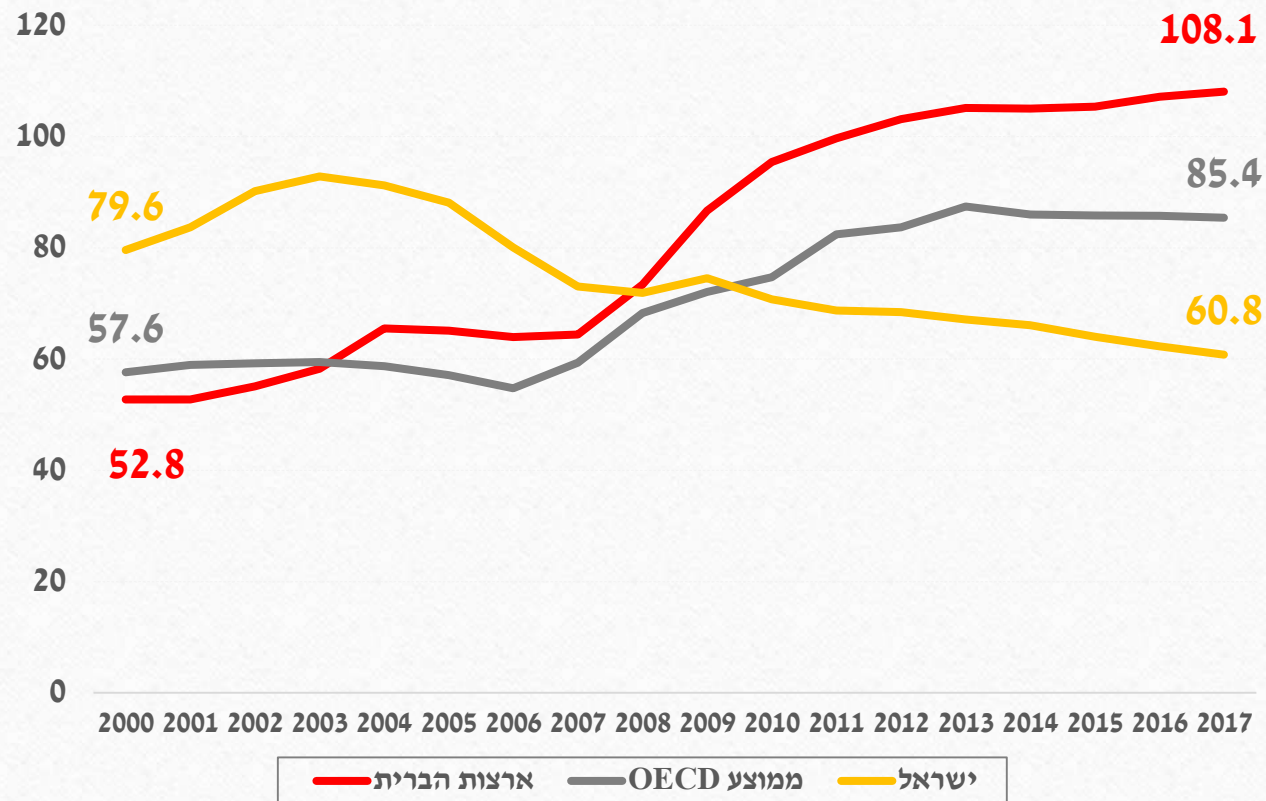
- גברים - דומה לממוצע OECD
- נשים - גבוה משמעותית מה-OECD

➤ שיעור התעסוקה הגבוה משקף שיעור השתתפות גבוה בשוק העבודה ושיעור אבטלה נמוך ברמה היסטורית

➤ השכר הריאלי עולה בכ-3% בכל אחת משלוש השנים האחרונות, 50% מעל הממוצע ב-OECD, ופי 3 מארה"ב.

יחס החוב לתוצר של ישראל נמוך

יחס החוב הציבורי לתוצר (אחוזים)

➤ יחס החוב לתוצר של ישראל ירד
בשיעור ניכר בחמש עשרה
השנים האחרונות

➤ במהלך 2017 ירד מתחת ל-60%
(היעד באמנת מאסטריכט)

בין מקרו-כלכלה למיקרו כלכלה

שאלות של הכללה ושל יציבות בין-דורית [חוסן כלכלי וחברתי]

➤ האם הצמיחה היא בת קיימא, כלומר האם היא מושתתת על יסודות שיאפשרו המשך צמיחה גבוהה?

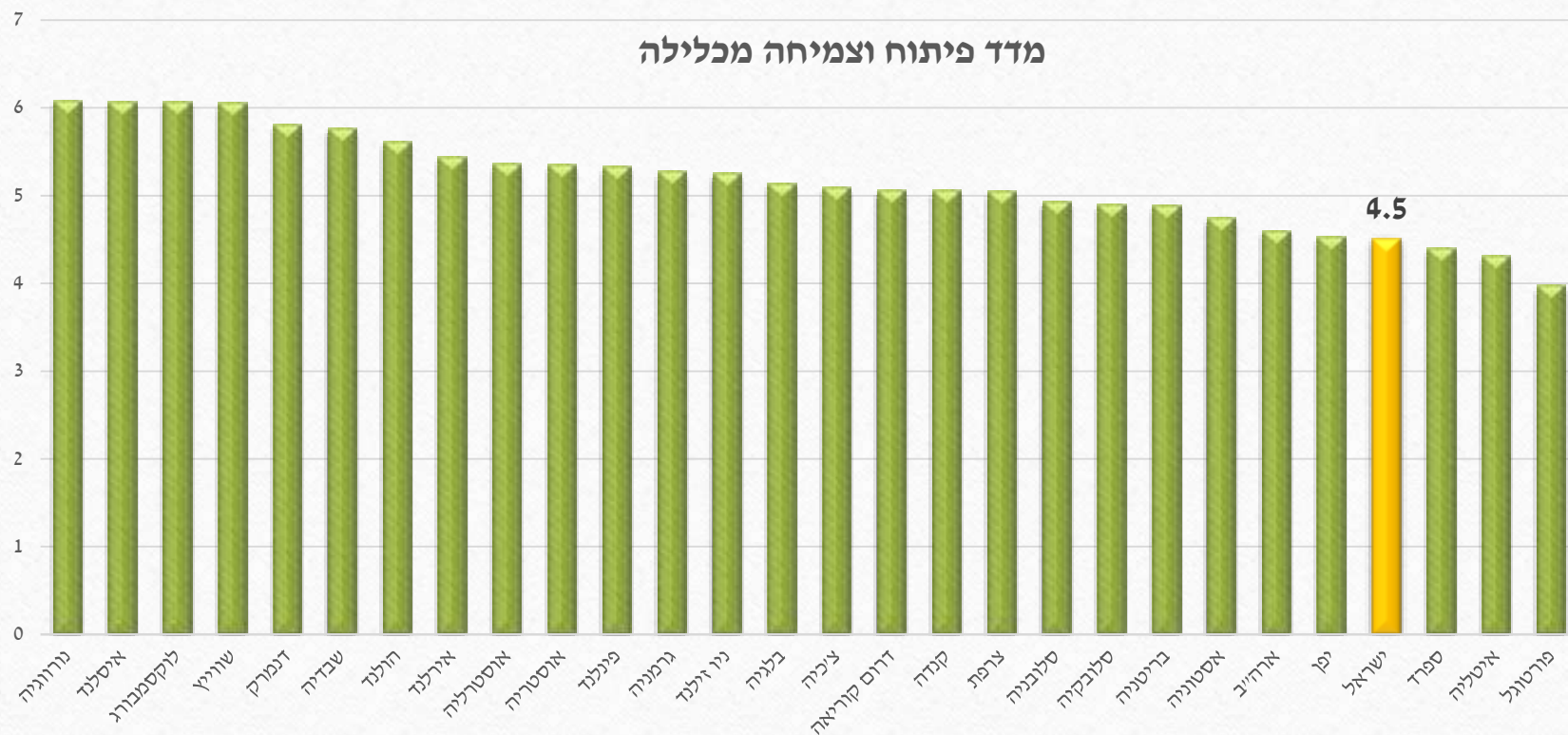
➤ האם הצמיחה היא מכלילה, כלומר האם היא מגיעה לכלל האוכלוסייה?

“אנחנו הצלחה מאקרו-כלכלית מסחררת... אבל כישלון מיקרו-כלכלי”

“אנחנו באופוריה מסוחררים מההצלחה שלנו ומהתחושה שאנחנו מעצמה אזורית, ולא מבחינים בעננים שמתקדרים באופק”

פרופ' מנואל טרכטנברג

ישראל מדורגת נמוך לפי מדד פיתוח וצמיחה מכלילה

מדד פיתוח וצמיחה מכלילה של ה-WEF מורכב מ-12 פרמטרים ב-3 תחומים:

- צמיחה ופיתוח הכלכלה
- שוויון בין-דורי וקיימות

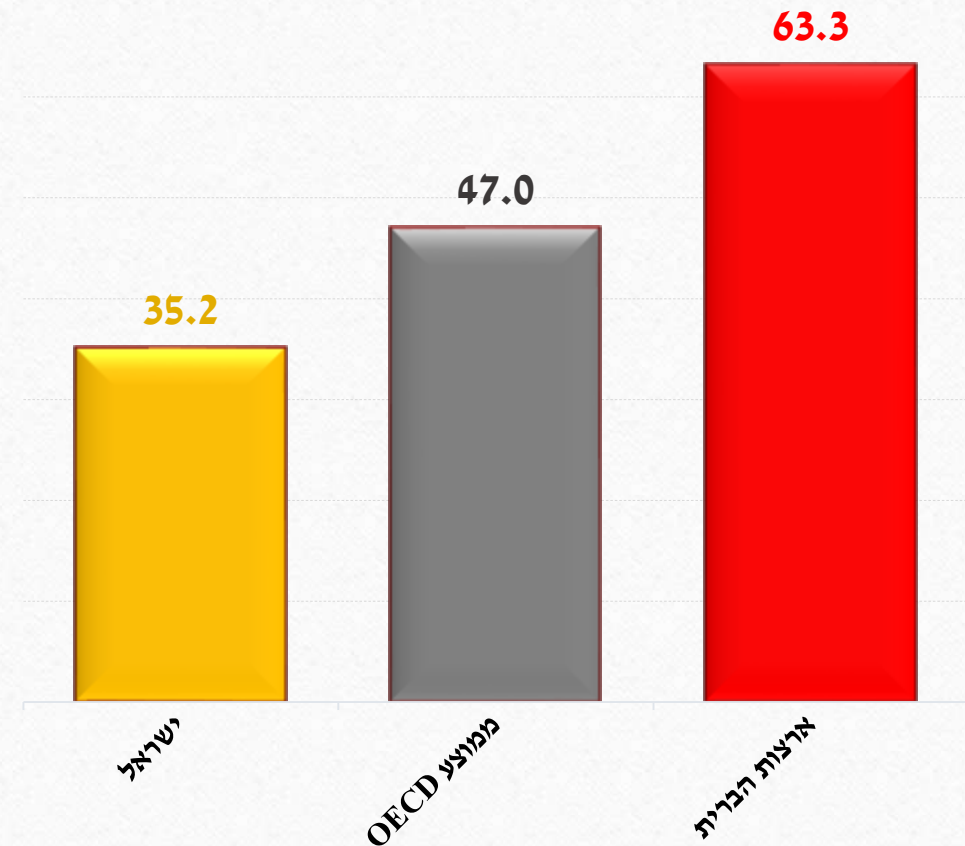
Data: World Economic Forum

הערה: ההשוואה כוללת את כל המדינות המפותחות שנבדקו.

פריון העבודה בישראל נמוך

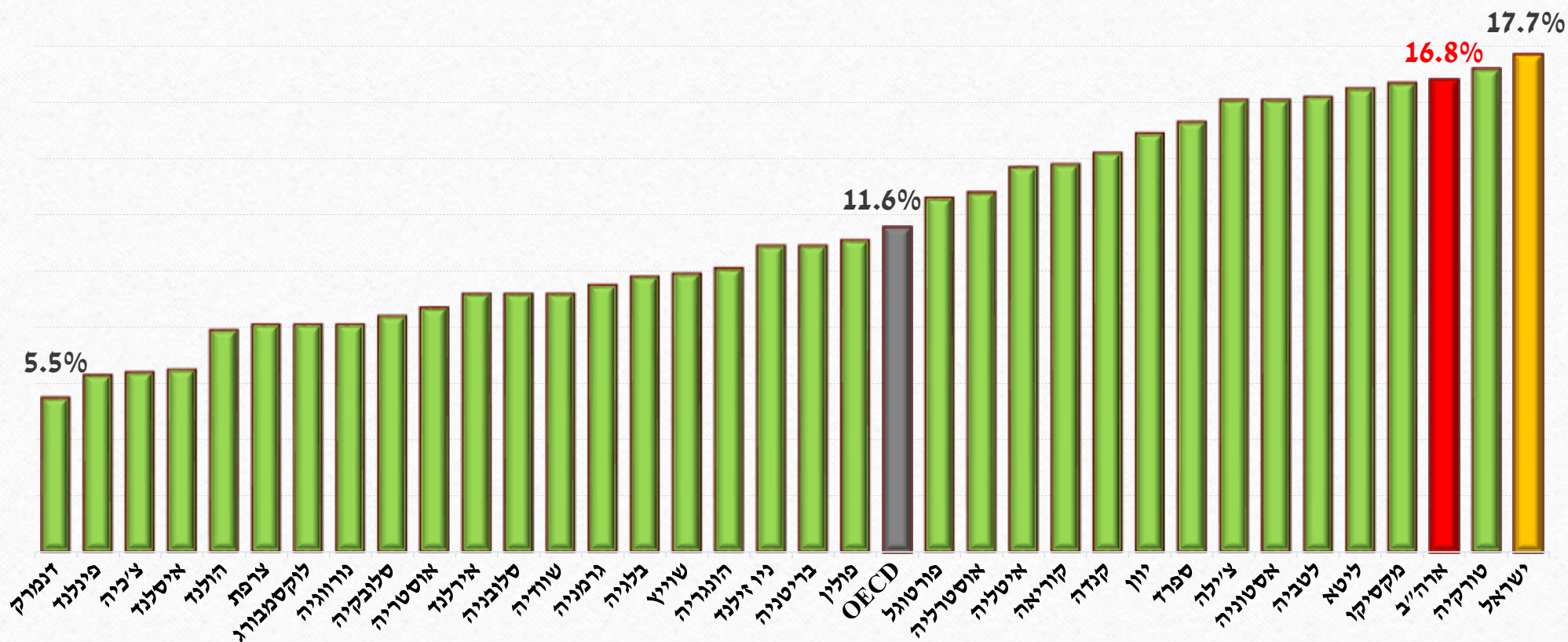
- פריון העבודה בישראל נמוך ב-25%—40% בהשוואה למדינות המפותחות
- הפער אינו נסגר על פני השנים
- הפריון הנמוך מעיב על היכולת של המשק להמשיך ולצמוח בקצב מהיר
- גורמים מרכזיים לפריון הנמוך : מיומנויות נמוכות של העובדים, תשתיות ברמה נמוכה ובירוקרטיה

פריון העבודה (התוצר לשעת עבודה, USD)

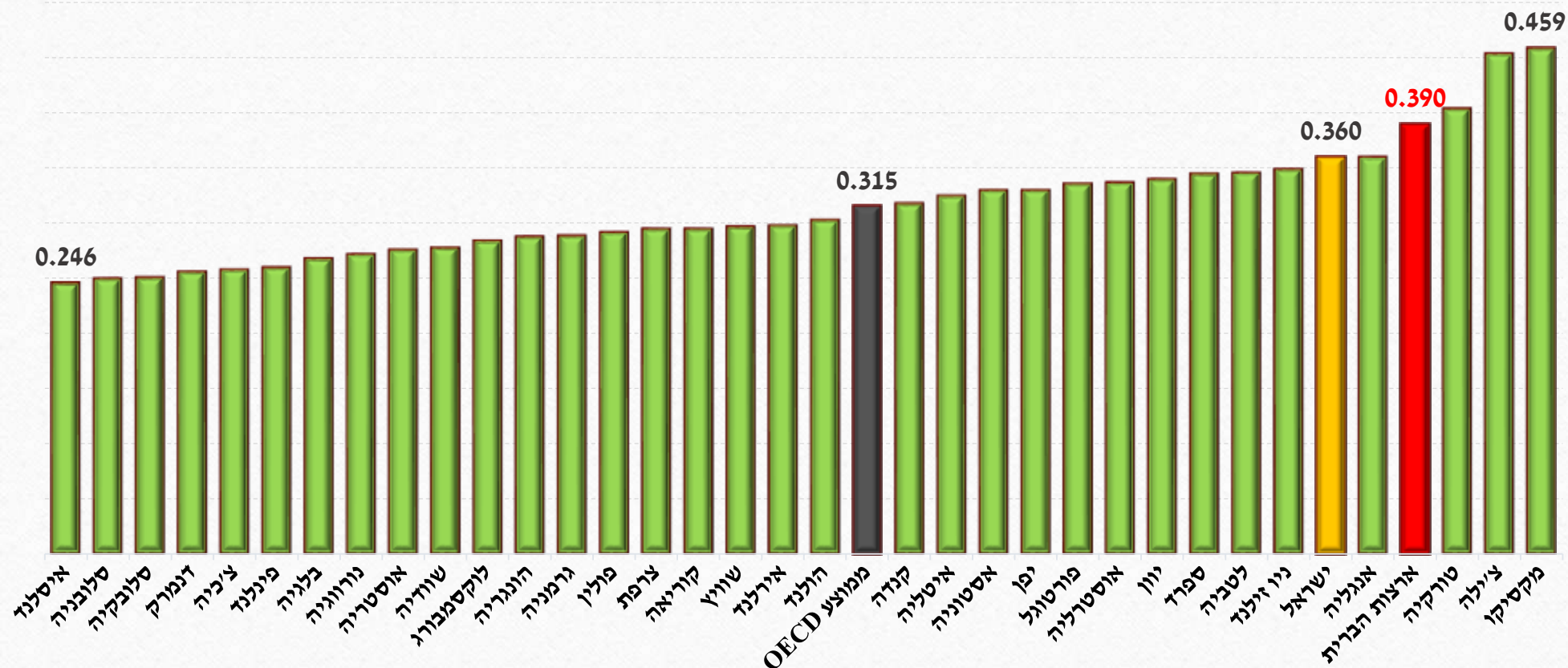
שיעור העוני בישראל גבוה בכ- 50% מהממוצע ב-OECD

תחולת העוני היחסי במדינות ה-OECD, נפשות*, ישראל בהשוואה בינלאומית

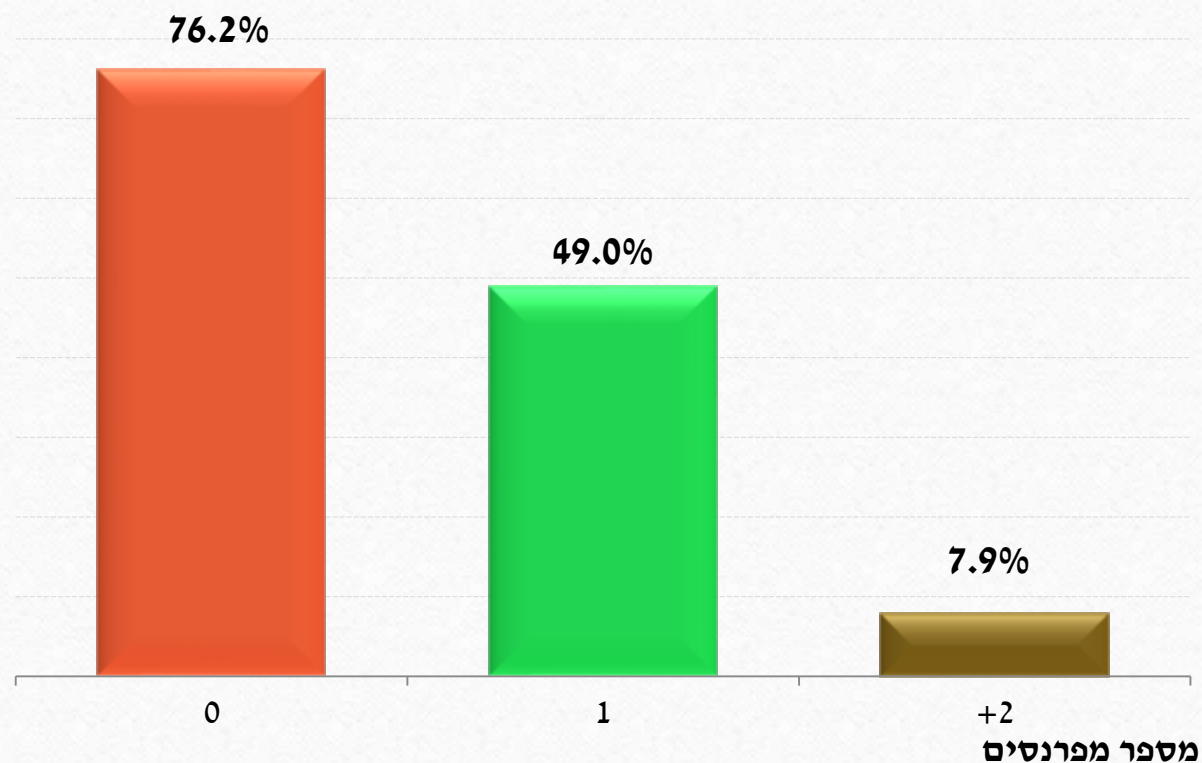
אי-השוויון הכלכלי בישראל גבוה

אי השוויון בהכנסות (מדד ג'יני), ישראל בהשוואה בינלאומית

תעסוקה גורם מרכזי בהשלכה על המצב החברתי-כלכלי

שיעור העניים, לפי מספר המפרנסים במשק הבית¹

ההסתברות להימצא מתחת
לקו העוני יורדת ככל שמספר
המפרנסים גדל

(פלוג קרנית וניצה קסיר-קלינר²)

¹ המקור: עיבודים לסקר הוצאות של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. מבוסס על דוח המוסד לביטוח לאומי, 2016. ² משקי בית בהם המפרנס העיקרי בגיל העבודה העיקרי (25–64)

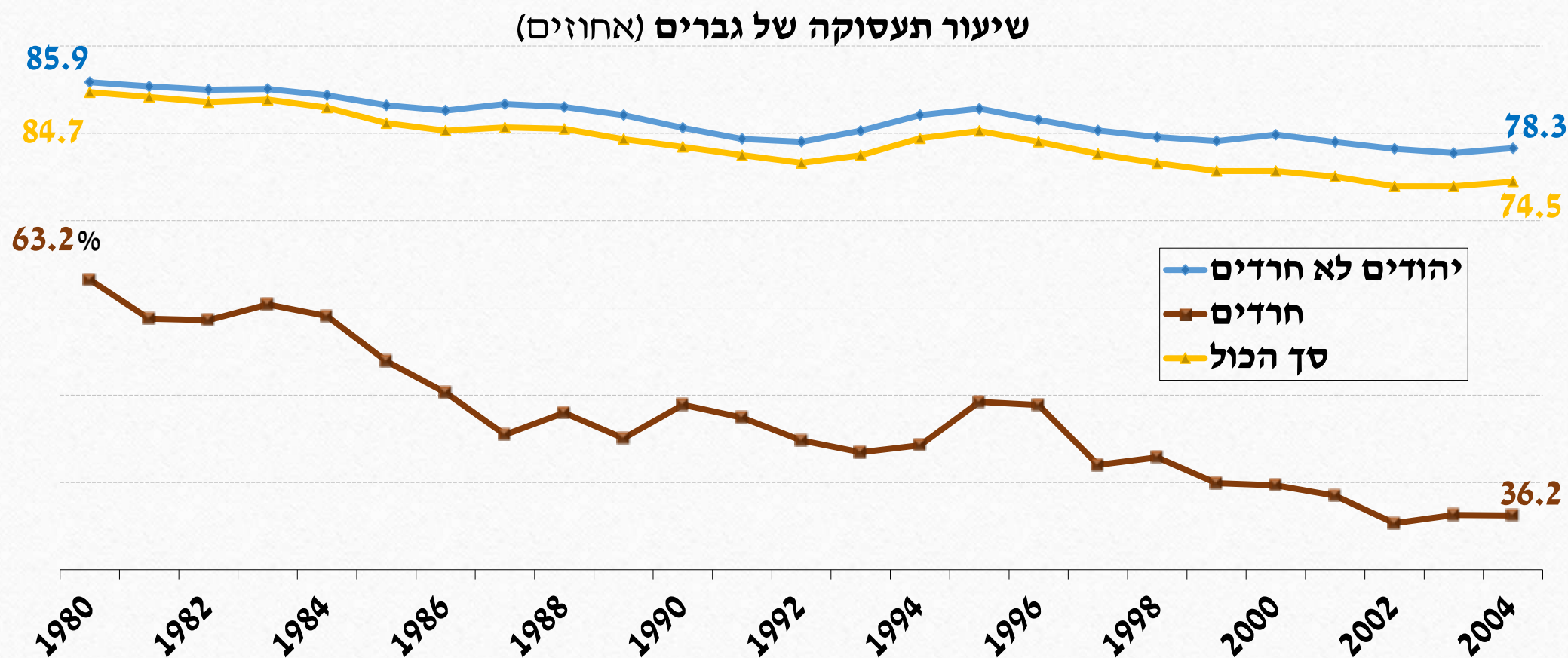
² מתוך: פלוג קרנית וניצה קסיר קלינר, "על עוני עבודה ומה שביניהם", רבעון לכלכלה.

חרדים

מגמות מרכזיות בתעסוקת חרדים

עד לתחילת שנות האלפיים

ירידה ניכרת בשיעור התעסוקה של גברים חרדים

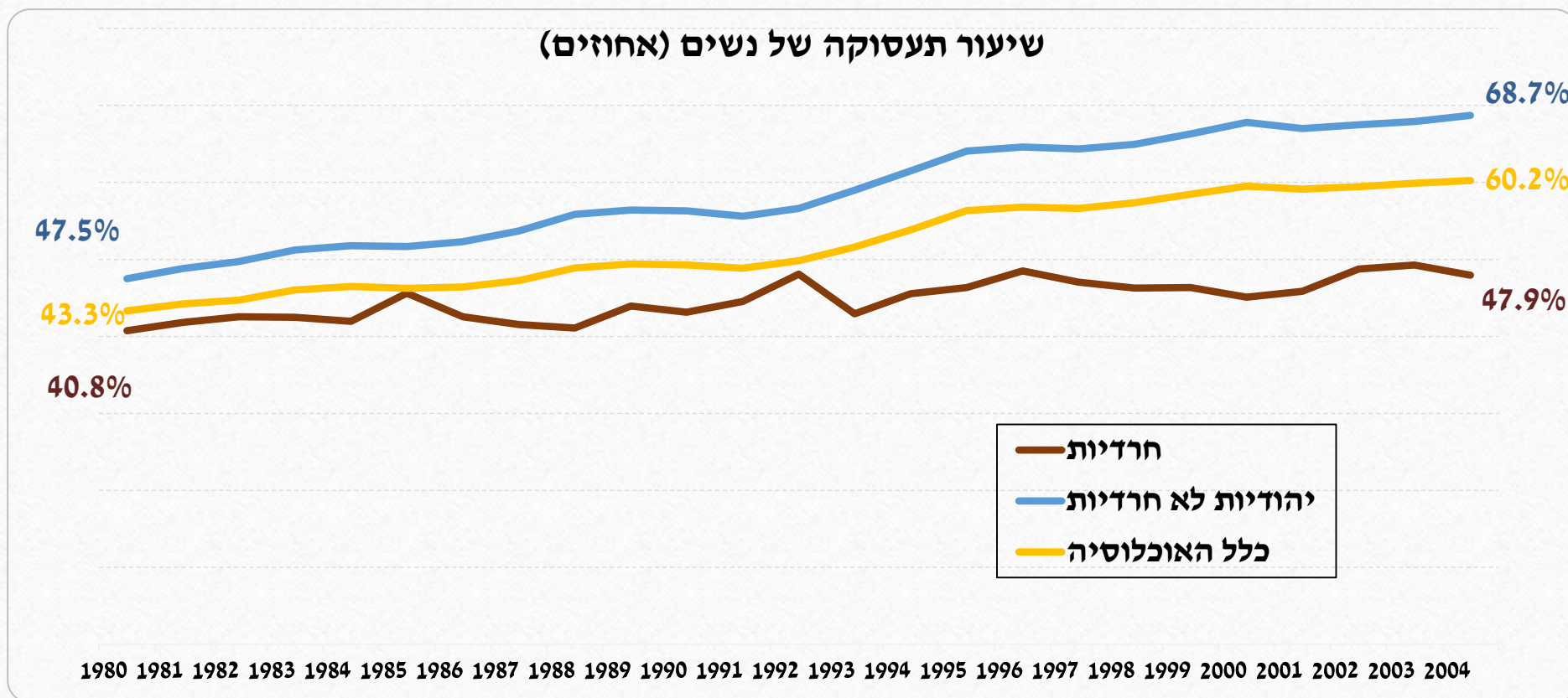
הסברים לירידה בשיעורי התעסוקה של גברים חרדים

ביסוס "חברת הלומדים" (שינויים התנהגותיים
מתרחשים בהדרגה)

ביטול המכסה של דחויי השירות הצבאי ("תורתו
אומנותו")

הגדלת היקף התמיכות הממשלתיות

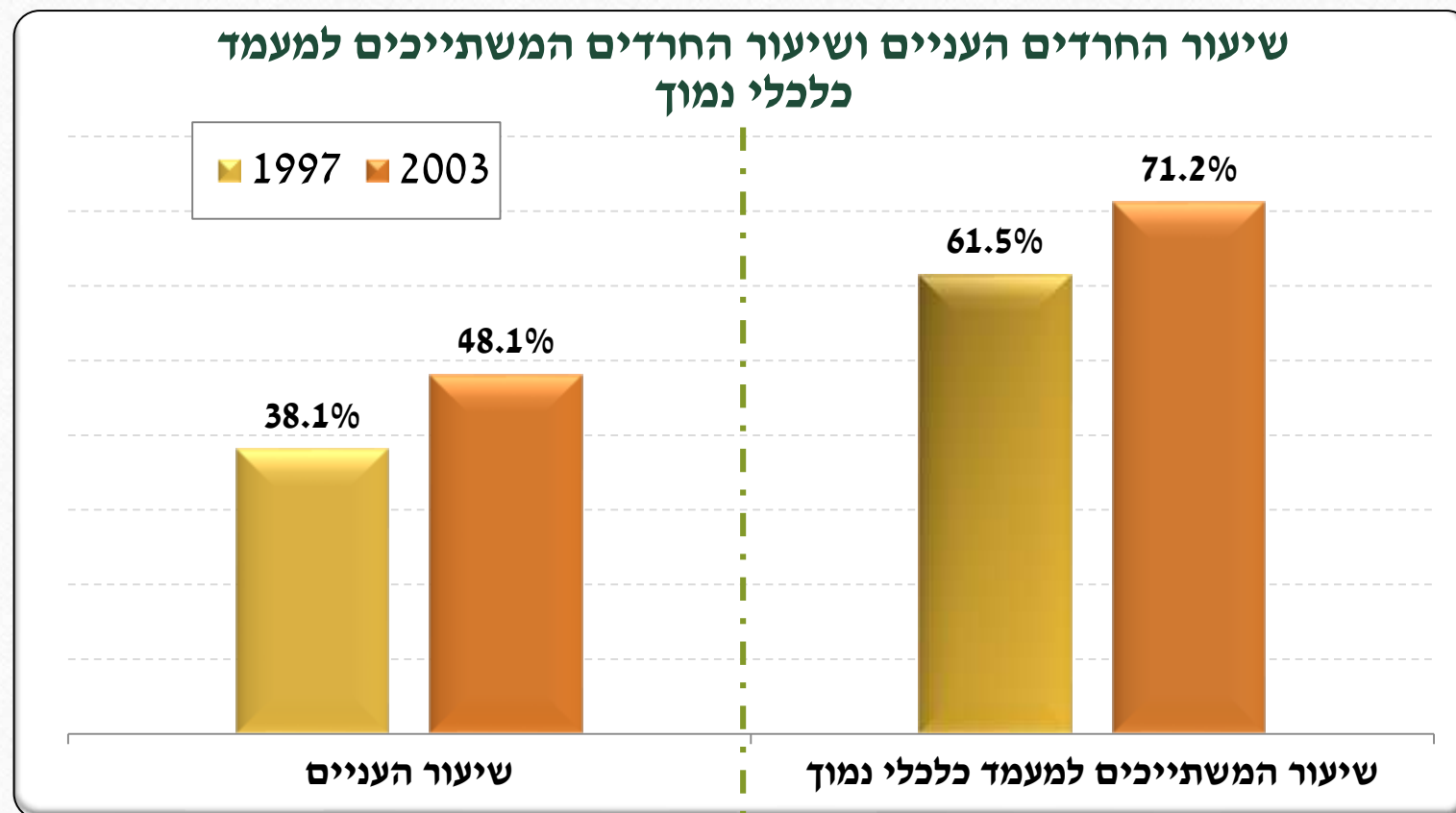
עלייה בשיעורי התעסוקה של נשים חרדיות, אך העמקת הפער בינן לבין נשים יהודיות לא-חרדיות

השלכות

גידול בשיעור החרדים העניים ובשיעור החרדים במעמד כלכלי נמוך

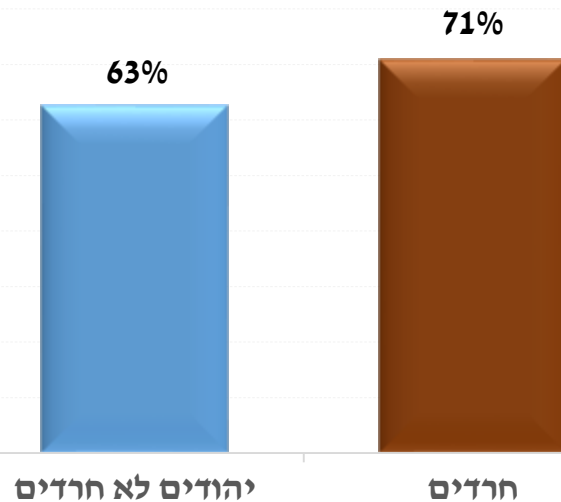
לעומת זאת, שיעור העניים והמשתייכים למעמד הכלכלי הנמוך בחברה היהודית הלא-חרדית לא השתנה מהותית על פני השנים

עוני ואושר בחברה החרדית

- לימוד התורה הוא אתוס מכונן - "ותלמוד תורה פנגד פלם" (משנה פאה א א)
- 'הסתפקות במועט' - "פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה" (מסכת אבות, פרק ו', משנה ד')
- מספר רב של ילדים – "כל המוסיף נפש אחת מישראל, כאילו בנה עולם" (משנה תורה, הלכות אישות, טו, טז).
- סיוע ועזרה הדדית – נורמות קהילתיות וציווי הלכתי

שיעור המרוצים ממצבם הכלכלי

שיעור האנשים שחשו עניים בשנה האחרונה

מקור: ניצה (קלינר) קסיר ודמיטרי רומנוב, איכות החיים של אוכלוסיות בחברה הישראלית – מבט השוואתי. המכון החרדי למחקרי מדיניות, 2018; ניצה (קלינר) קסיר ואסף צחור שי "תרבות ועני בחברה החרדית", המכון החרדי למחקרי מדיניות, 2017. נתונים: הסקר החברתי לשנת 2016 של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בני 20 ומעלה.

השלכות על כלל החברה בישראל

אי מיצוי פוטנציאל
הצמיחה

השלכות על היקף תשלומי
ההעברה והמיסים

מתח חברתי בין
האוכלוסיות

מדיניות ותעסוקת חרדים

מאז שנות האלפיים

המדיניות, החל משנות האלפיים

שינוי תפיסת המדיניות – מעבר מרווחה לתעסוקה

➤ קיצוץ קצבאות

➤ צעדים אקטיביים לעידוד תעסוקה - מרכזי ויסקונסין, הנהגת 'מס הכנסה שלילי' (מענק עבודה) לקראת סוף העשור, הרחבת הסבסוד של מעונות היום, מסלול תעסוקה לחרדים ועוד

➤ הצבת יעדי תעסוקה לנשים ולגברים - 63%

צבא

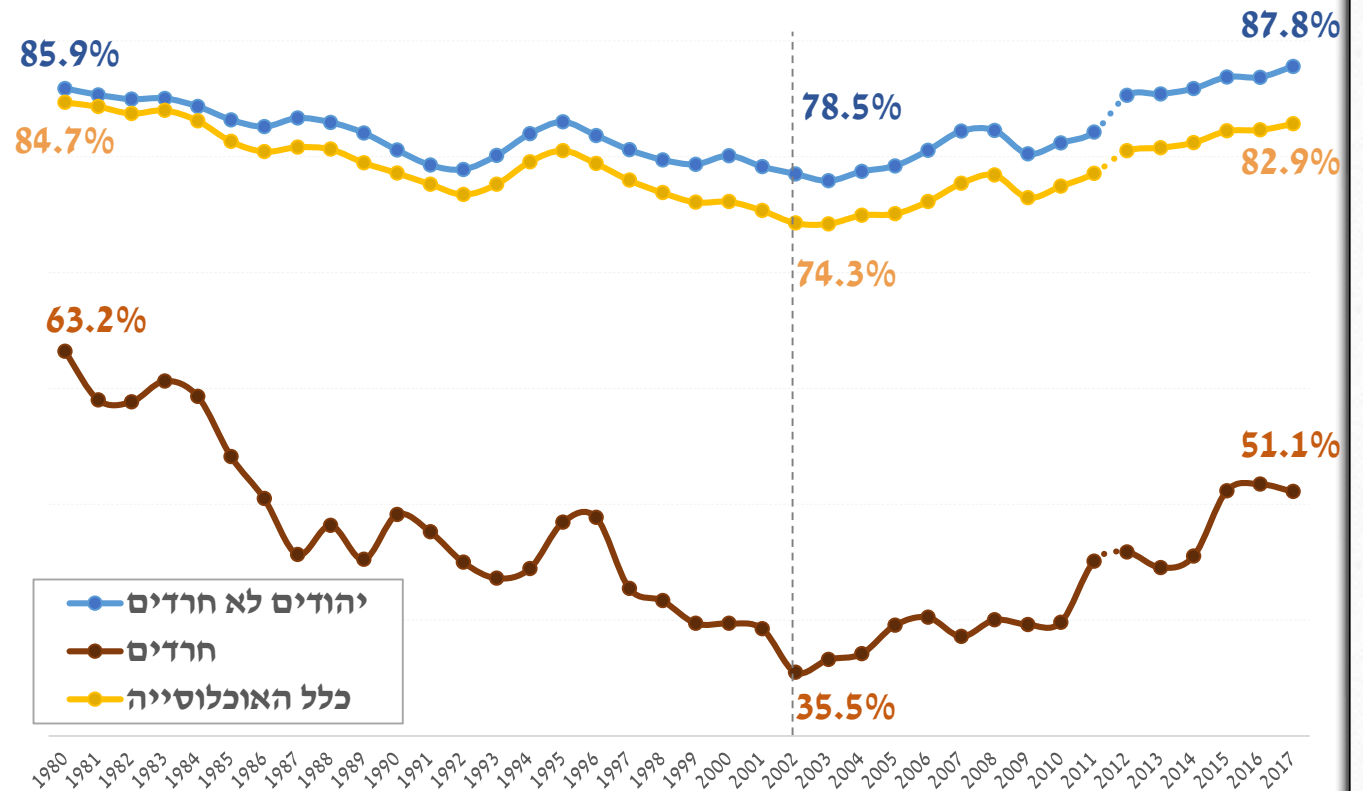
➤ הקלות על יציאה לעבודה של בני ישיבה

➤ מסלולים ייעודיים לגברים חרדים בצבא

בנוסף, בתחילת שנות האלפיים השפל בעולם הוביל לצמצום היקף התמיכות מחו"ל בתלמידי הישיבות

גברים חרדים חזרו למעגל העבודה

שיעור תעסוקת גברים

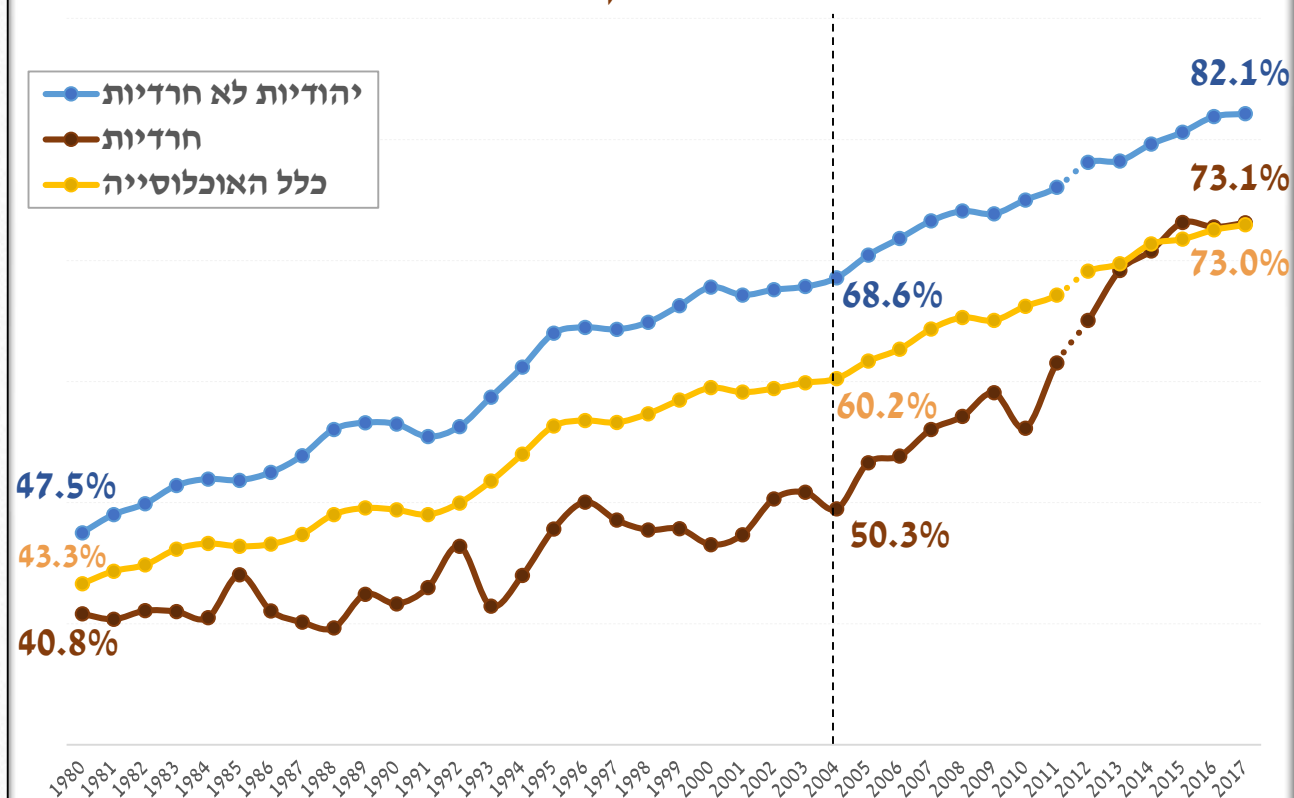

בין השנים 2002 ל-2017 עלה שיעור התעסוקה של גברים:

- בכ-9 נקודות האחוז בחברה היהודית הלא-חרדית
- בכ-16 נקודות האחוז בחברה החרדית

האצה בקצב הצטרפות נשים חרדיות לשוק העבודה

שיעור תעסוקת נשים

בין השנים 2004 ל-2017 עלה שיעור התעסוקה של נשים:

- בכ-14 נקודות האחוז בחברה היהודית הלא-חרדית
- בכ-23 נקודות האחוז בחברה החרדית

האם השילוב בשוק העבודה מלא?

בקרב הגברים:

➤ כמחצית מהגברים החרדים מועסקים (51.1%)

- נמוך בהשוואה לממוצע בקרב גברים יהודים לא חרדים – כ-87%
- נמוך בהשוואה לעבר – כ-63% בשנת 1980
- רחוק מהיעד הממשלתי שהוצב לשנת 2020

➤ נבלם הגידול של שיעור התעסוקה

➤ השכר הממוצע של שכיר חרדי נמוך בכ-45% משכרו של שכיר יהודי לא-חרדי

שיעור התעסוקה של נשים חרדיות (שהן לרוב המפרנסות העיקריות) גבוה, אך שיעור התעסוקה האיכותית אינו מספק

- השכר הממוצע נמוך בכ- 27% בהשוואה לאישה לא חרדית
- ריכוז גבוה בענף החינוך – 42% (בהשוואה ל- 19% בקרב יהודיות לא חרדיות)
- הנשים החרדיות עובדות פחות שעות
- שיעור המועסקות במשרה חלקית שלא מרצון גבוה
- שיעור גבוה מדווחות שחוו הפרות של זכויות בעבודה

אתגרים לעתיד

שילוב בתעסוקה
איכותית

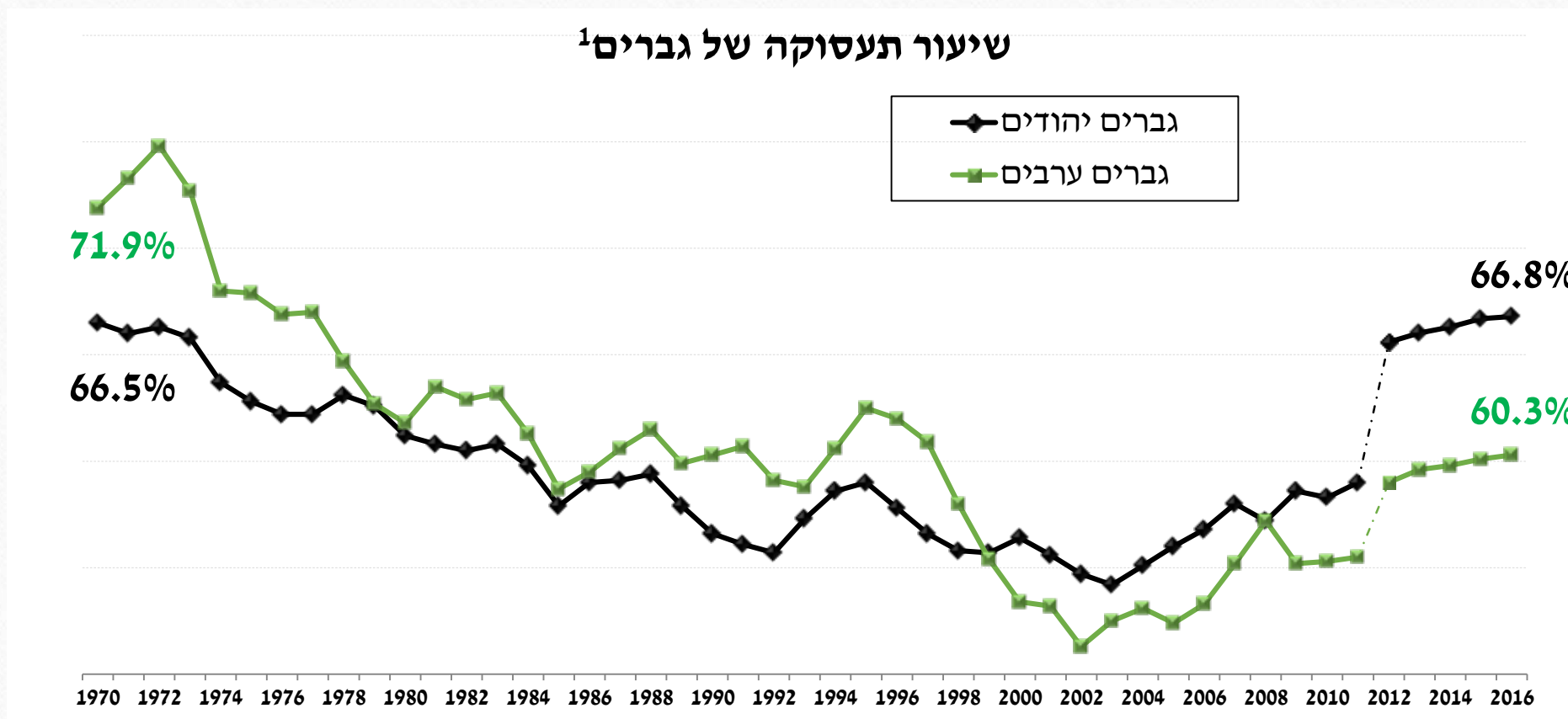
החלטות ממשלה

מדיניות המביאה בחשבון את
המאפיינים התרבותיים
הייחודיים של החברה החרדית

מיעוטים

תעסוקה - עובדות מרכזיות

שיעור התעסוקה של גברים ערבים נמוך יחסית

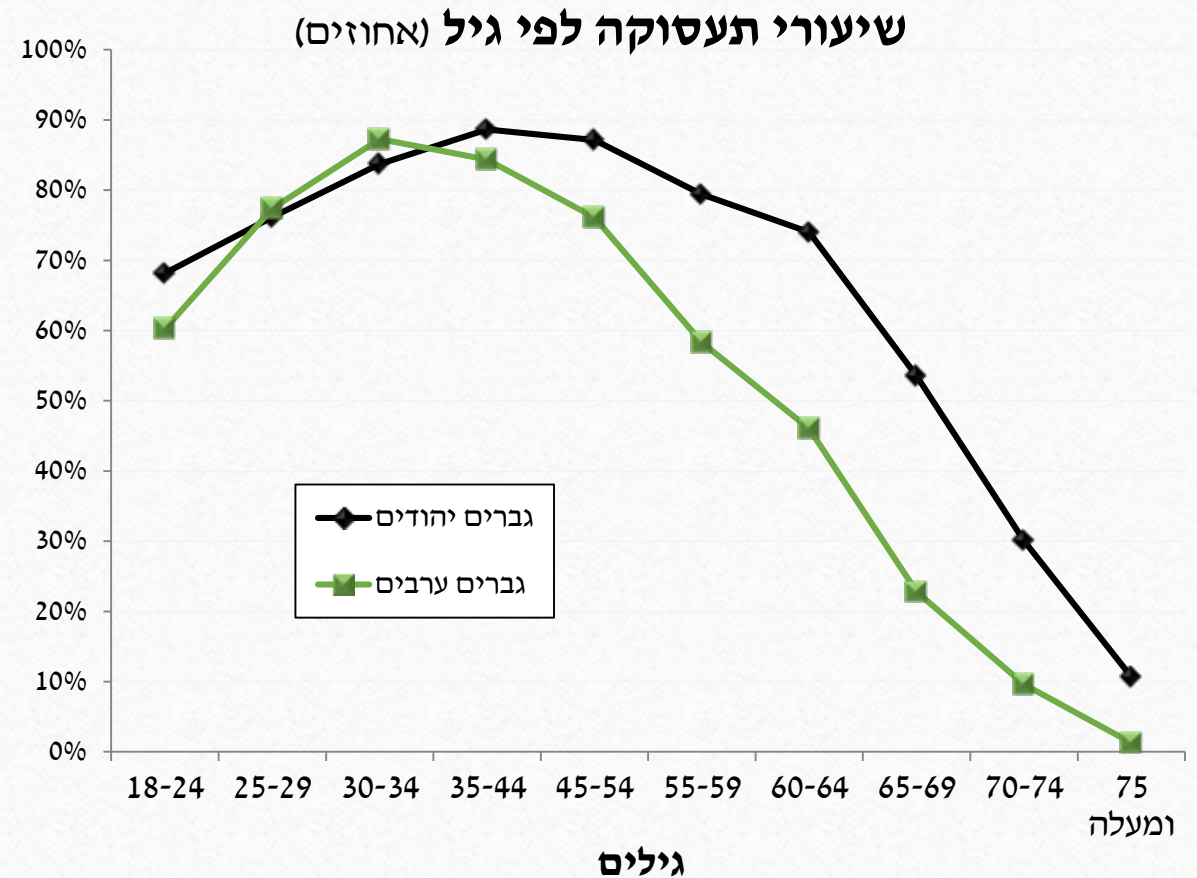
המקור: Kasir (Kaliner) Nitsa and Eran Yashiv (2014), "The Labor Market of Israeli Arabs – Key Features and Policy Solutions"

ועיבודים מעודכנים מסקרי כוח אדם של הלמ"ס, בני 15 ומעלה, שנים 1970–2016. ¹בסדרה יש שבר שכן שונו הגדרות התעסוקה בין שנת 2011 ל-2012, מתעסוקה אזרחית לתעסוקה הכוללת גם תעסוקה צבאית.

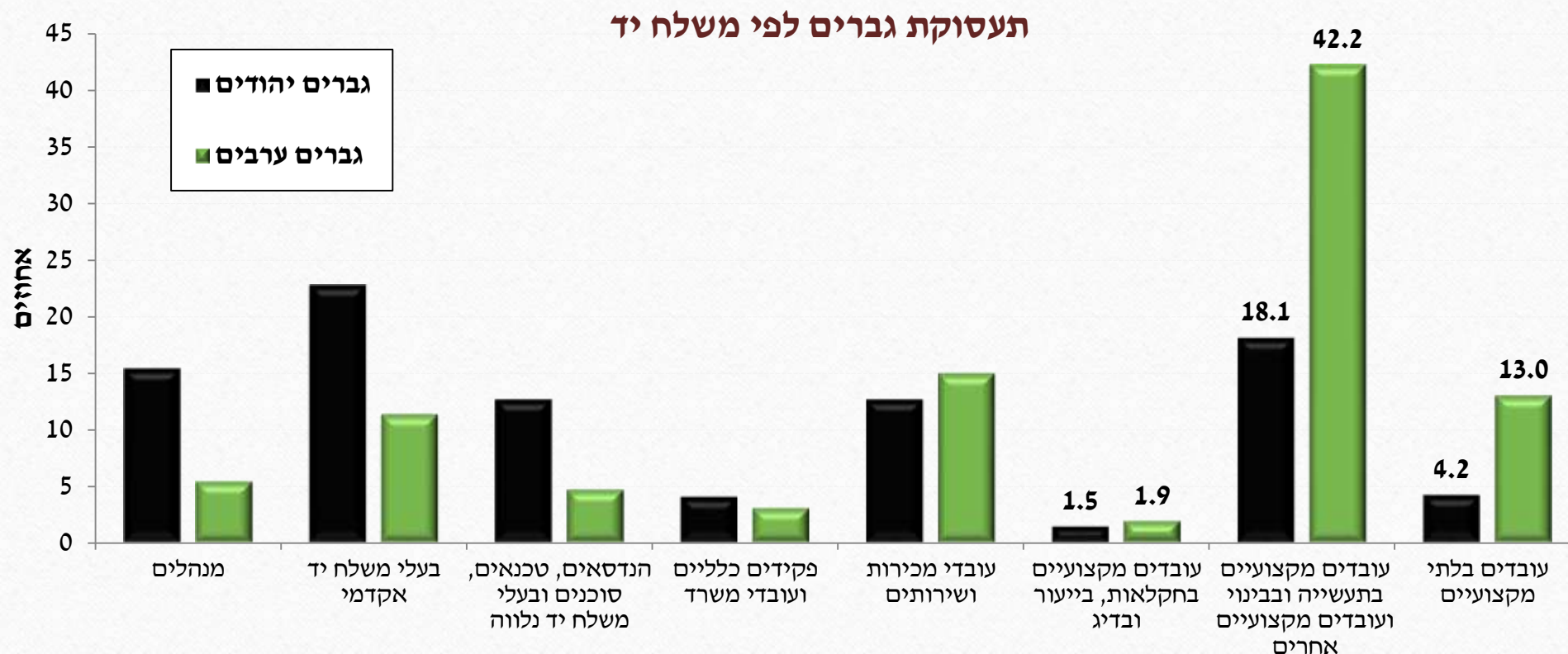
הגברים הערבים פורשים מהעבודה בגיל צעיר

פרישה מוקדמת של ערביי ישראל
חריגה בהשוואה:

- למדינות מערביות
- למדינות מוסלמיות וערביות
- אחרות ובכלל זה ברשות
הפלסטינית

הגברים הערבים מרוכזים במקצועות הצווארון כחול

הבעיות המרכזיות של גברים ערבים בשוק העבודה

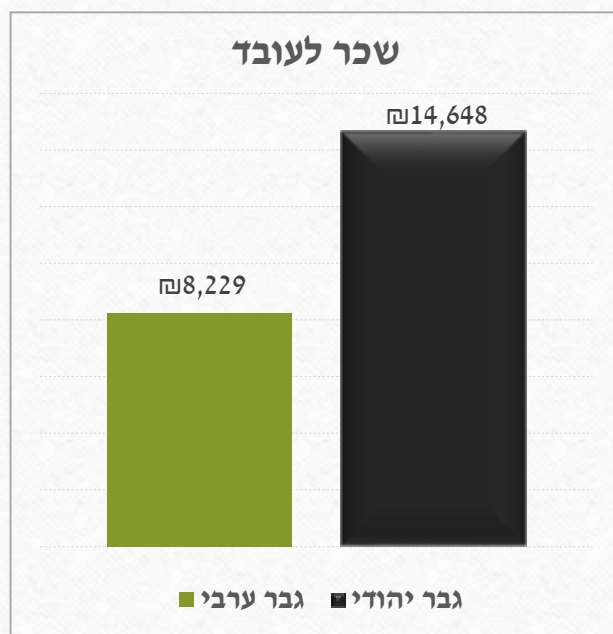
ריכוז תעסוקתי במשלחי יד המתאפיינים במיומנות נמוכה וצורך בכושר פיסי

➤ פרישה מוקדמת מהעבודה המתאפשרת בשל:

- קיומן של תמיכות ממשלתיות
- מאפיין תרבותי - תמיכת הילדים בהוריהם מגיל צעיר

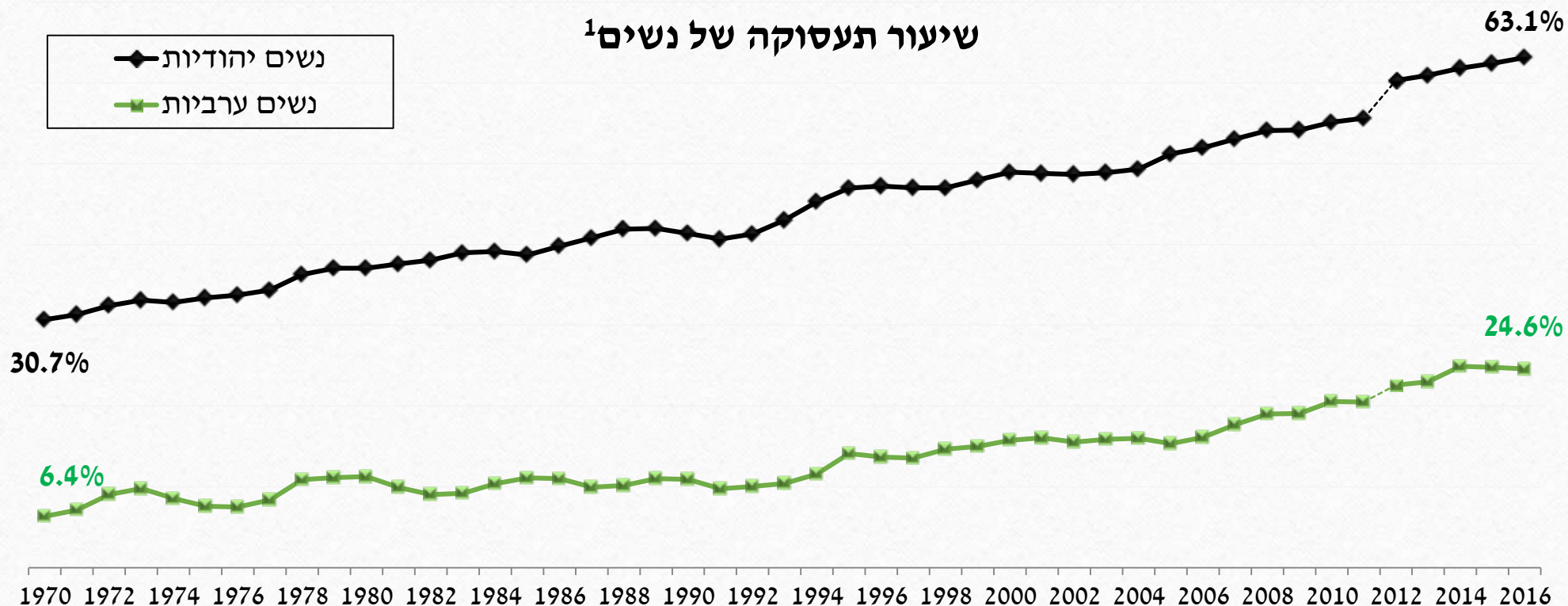
➤ שכר ממוצע נמוך יחסית *

- השכר הממוצע של גבר ערבי נמוך משכרו של גבר יהודי ב-44%
- הפער בשכר משקף פערים בשכר לשעת עבודה
- מספר שעות העבודה דומה

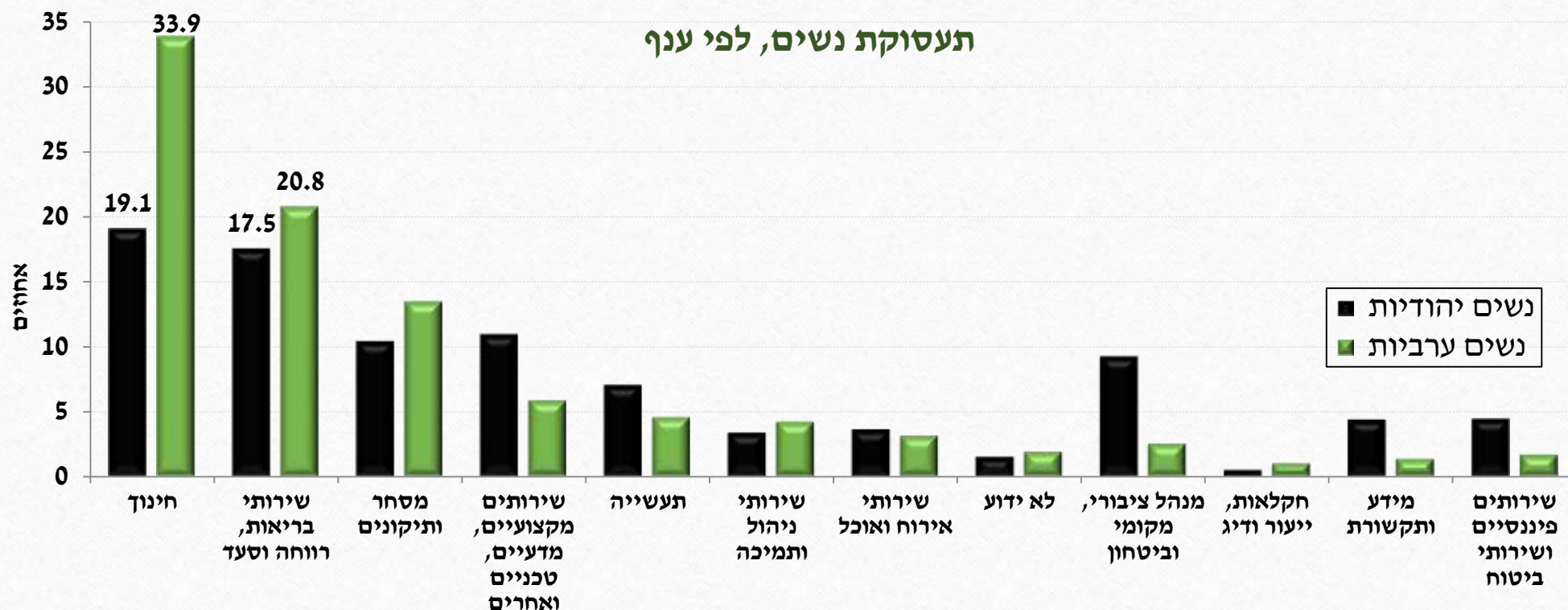

שיעור גבוה יחסית של גברים בעלי השכלה אקדמית אינם מועסקים במקצועות הלימוד שלהם

שיעור התעסוקה של נשים ערביות עלה, אך הפער בין האוכלוסיות גדל

הנשים הערביות מרוכזות בענפי השירותים הציבוריים

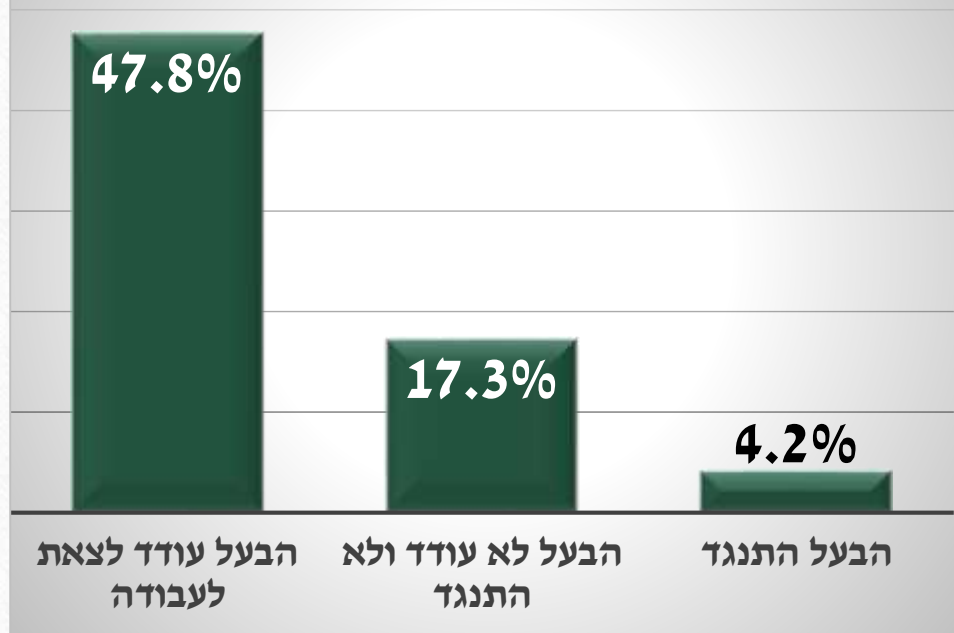

ושיעור גבוה עובדות בחלקיות משרה

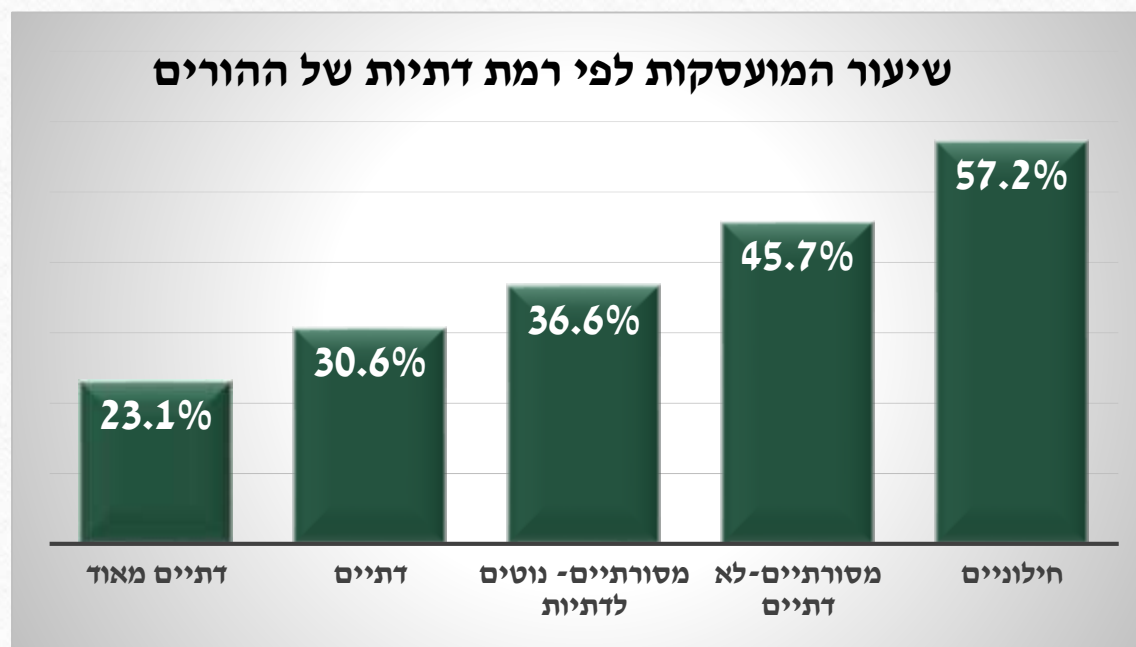
מתאם בין מסורת-רמת דתיות ועמדות הבעל לגבי עבודה מחוץ לבית

בהשוואה למדינות ערביות ומוסלמיות אחרות, שיעור התעסוקה של נשים ערביות בישראל אינו נמוך

שיעור המועסקות, לפי עמדות הבעל על יציאה לעבודה של נשים

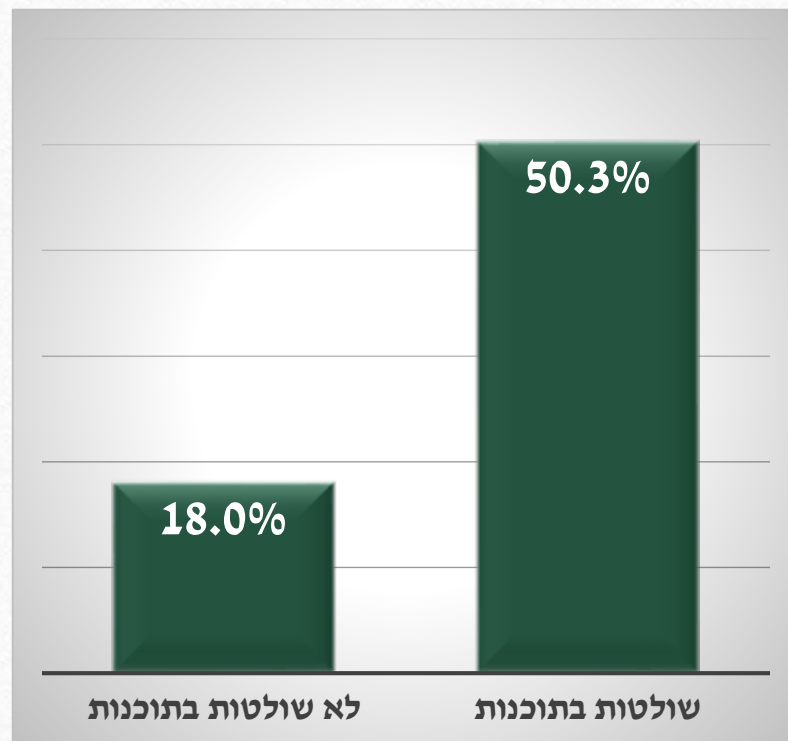
שיעור המועסקות לפי רמת דתיות של ההורים

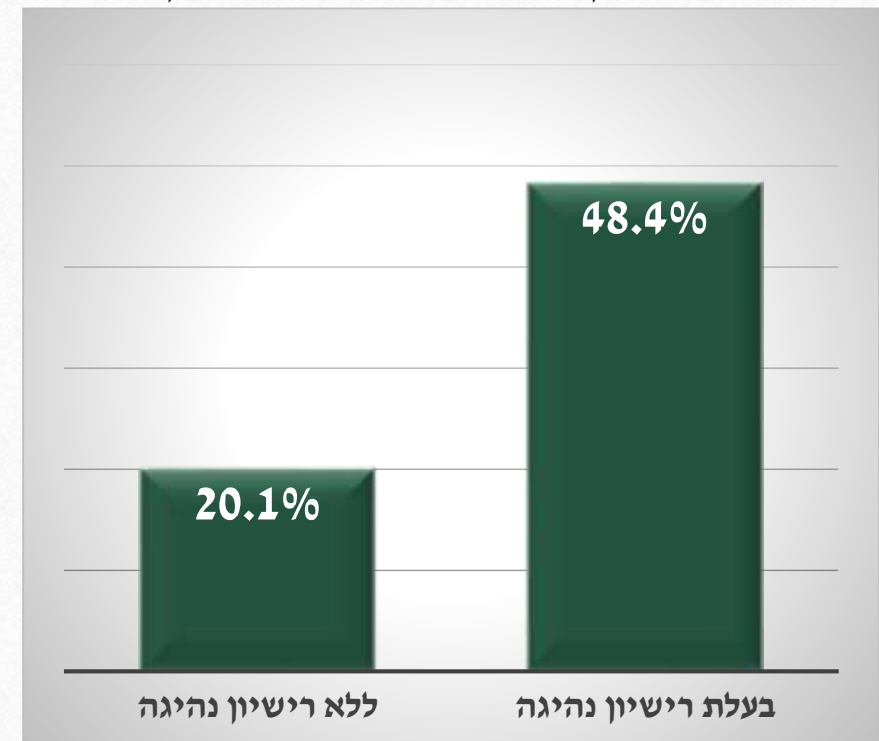
מקור: ניצה (קלינר) קסיר וגלי ליס (טרם פורסם), סקר נשים ערביות (שם זמני). משרד העבודה והרווחה והשירותים החברתיים.
נתונים: עיבוד לנתונים מסקר שנערך למחקר של ישיב ערן, סמי מיעארי וניצה (קלינר) קסיר. סקר במימון משרד הכלכלה.

מתאם בין שליטה בטכנולוגיות מתקדמות ליציאה לעבודה מחוץ לבית

שיעור המועסקות, לפי שליטה בתוכנות
הקשורות לעבודה בסביבה ממוחשבת

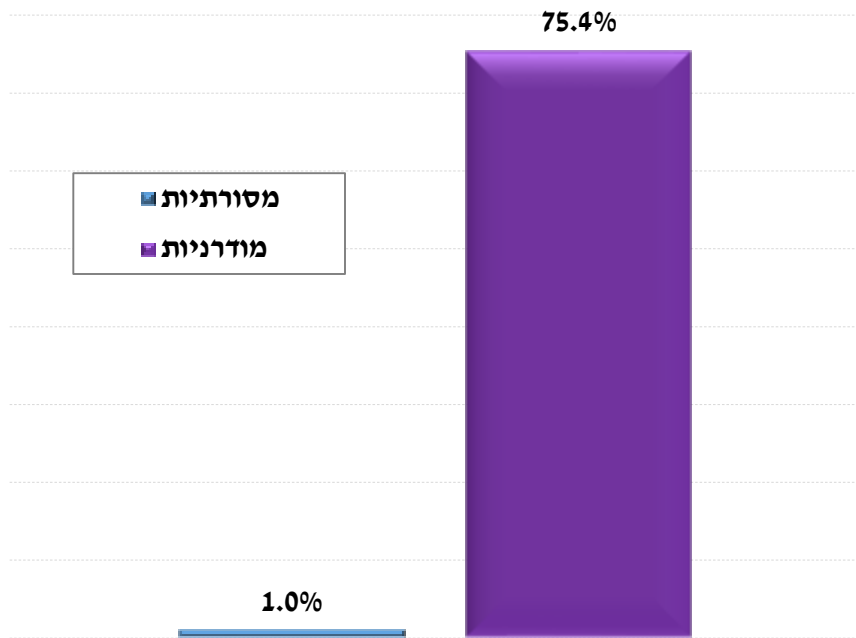

שיעור המועסקות, לפי בעלות על רישיון נהיגה

בין מסורתיות ליציאת נשים ערביות לעבודה מחוץ לביתן

שיעור ההשתתפות בכוח העבודה של נשים ערביות בישראל
מודרניות לעומת מסורתיות

מודרניות מול מסורתיות (תרגיל שרירותי)

חלוקה לפי מספר שני"ל, מצב משפחתי, ידע באנגלית, שימוש במחשב, רישיון נהיגה, עמדות לגבי תפקיד האישה בבית [מודרניות כ-10% מהאוכלוסייה, מסורתיות כ-20%]

בעיות נוספות העומדות בפני החברה הערבית

➤ **אפליה** בשכר ובתעסוקה (לצד, העדפה בשירות הציבורי)

➤ חולשה של **רשויות מקומיות ערביות** – מקשה על ייזום, תכנון ופיתוח

➤ **חסמי יציאה לשוק העבודה** – כמחסור במסגרות לילדים

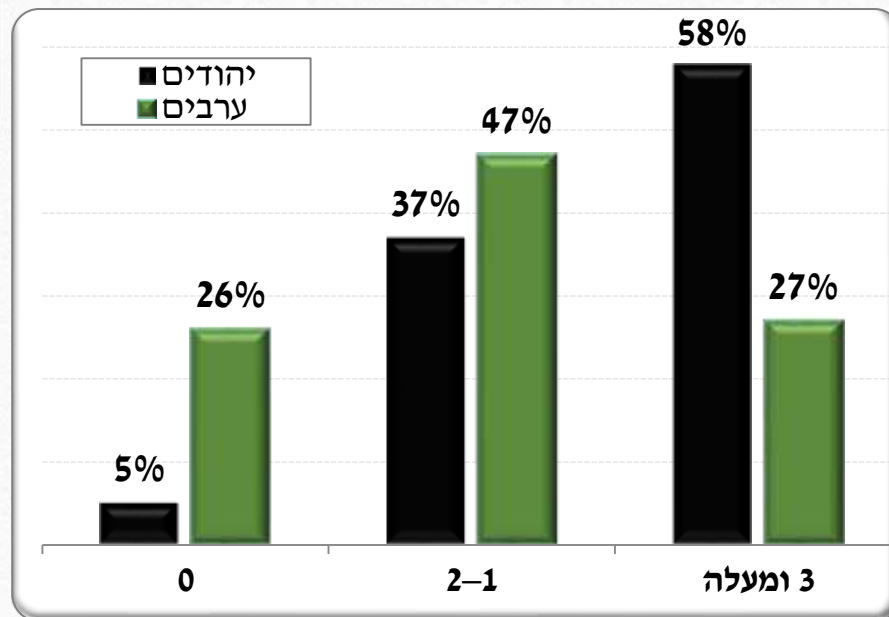
➤ **רמות תחבורה ותשתיות ציבוריות** נמוכות

➤ **מחסור באזורי תעסוקה (ותעשייה) נגישים**

➤ **חסמי הון אנושי** – שפה, מיומנויות, כישורים רכים ועוד

➤ **נטוורקינג (קישוריות) נמוכה**

התפלגות מספר האנשים מהתחום המקצועי שמכירים ומרגישים בנוח להיעזר בהם לחיפוש עבודה?*

גורמים המסבירים פערי תעסוקה בין אוכלוסיות

■ העדפות אישיות תרבותיות

■ חסמים טרום-שוק-העבודה – חסמים לרכישה של הון אנושי

- הקצאת משאבים לא זהה
- אפליה/העדפה-מתקנת בקבלה ללימודים
- הבדלים באיכות בתי-הספר הקיימים במקום מגוריהן של הקבוצות השונות
- נורמות חברתיות המונעות מחברי קבוצה כלשהי לעסוק במקצוע מסוים

■ חסמים הקשורים בשוק העבודה

- אפליה
- רמת תחבורה ותשתיות נמוכה, מחסור באזורי תעסוקה נגישים
- חסמי יציאה לשוק העבודה כמחסור במסגרות לגיל הרך
- חולשה של רשויות מקומיות

בחינה אמפירית של החסמים (ישיב וקסיר (קלינר), 2018)

- מודל שיווי משקל כללי [Hsieh, Hurst, Jones and Klenow (2018), המתבסס על Roy (1951)]
- נבחנו אמפירית תפקידם היחסי של סוגי החסמים השונים : חסמים טרום-שוק-עבודה לרכישת הון אנושי (מקצוע) וחסמים בשוק העבודה לאחר רכישת המקצוע ושל בחירת משלח יד :

✓ תקופה של כ-40 שנים

✓ 4 קבוצות אוכלוסייה : גברים ערבים, נשים ערביות, גברים יהודים ונשים יהודיות

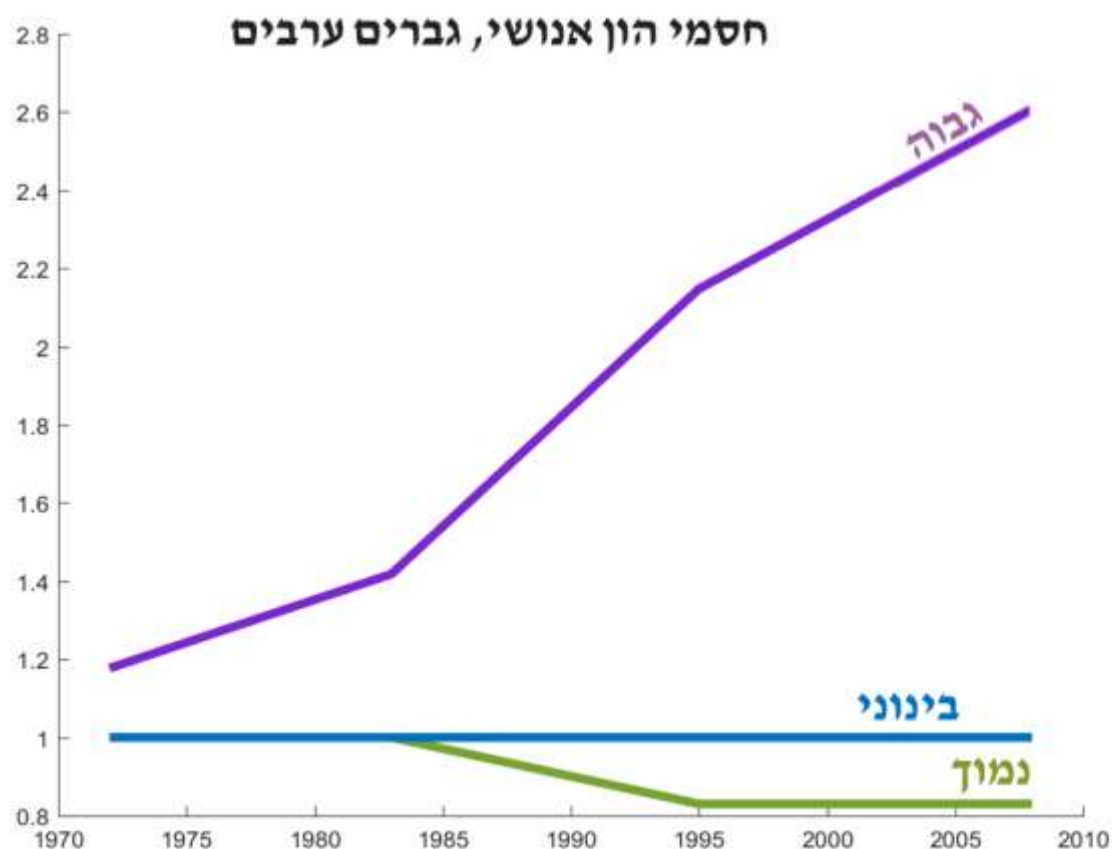
✓ 3 קבוצות של מקצועות, לפי רמת הכישורים הנדרשת : גבוהה, בינונית ונמוכה.

✓ 3 תקופות בחייו של האדם לאחר ההשקעה בלימודים ("צעירים", "בינוניים" ו"מבוגרים") : בכל תקופה הפרט בוחר בין

עבודה במקצוע שלמד לבין עבודה במגזר הביתי

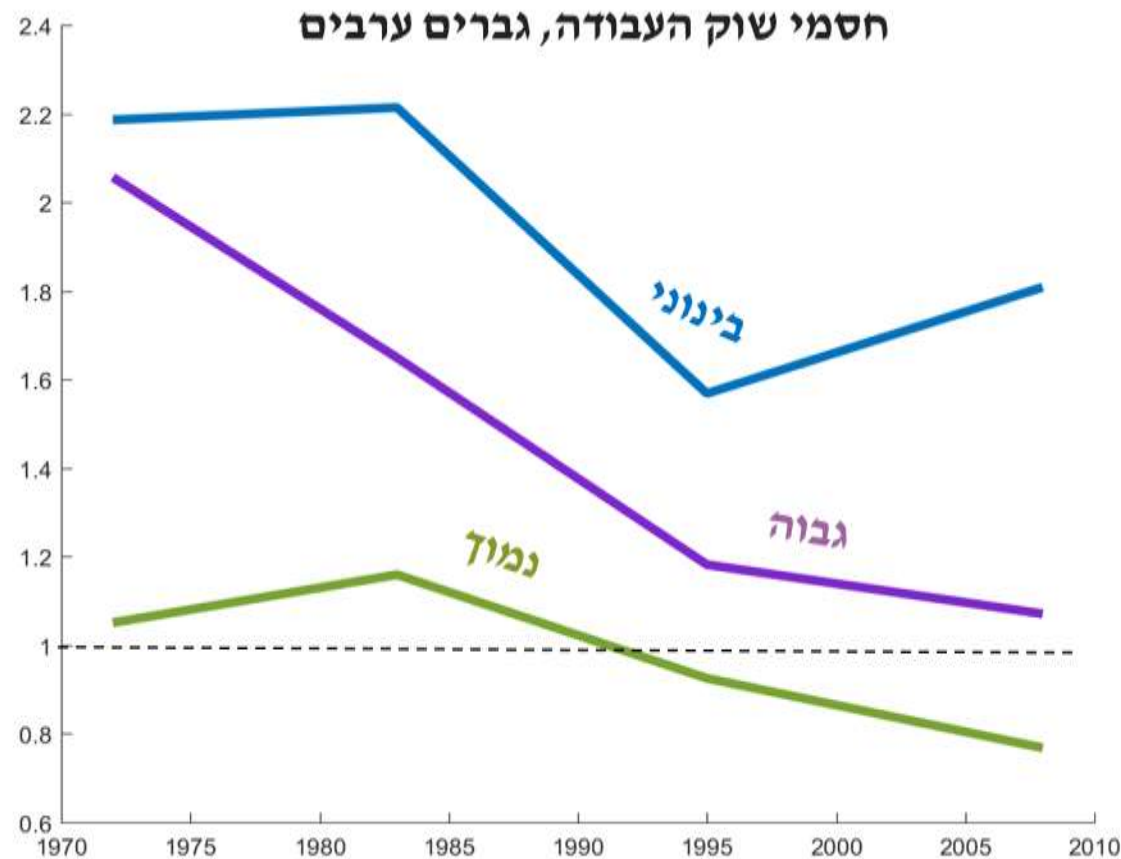
החסמים במודל הם חסמים יחסיים, המושווים לחסמים של גברים יהודים שנורמלו לערך 1

גברים ערבים – חסמי רכישת הון אנושי (מקצוע)

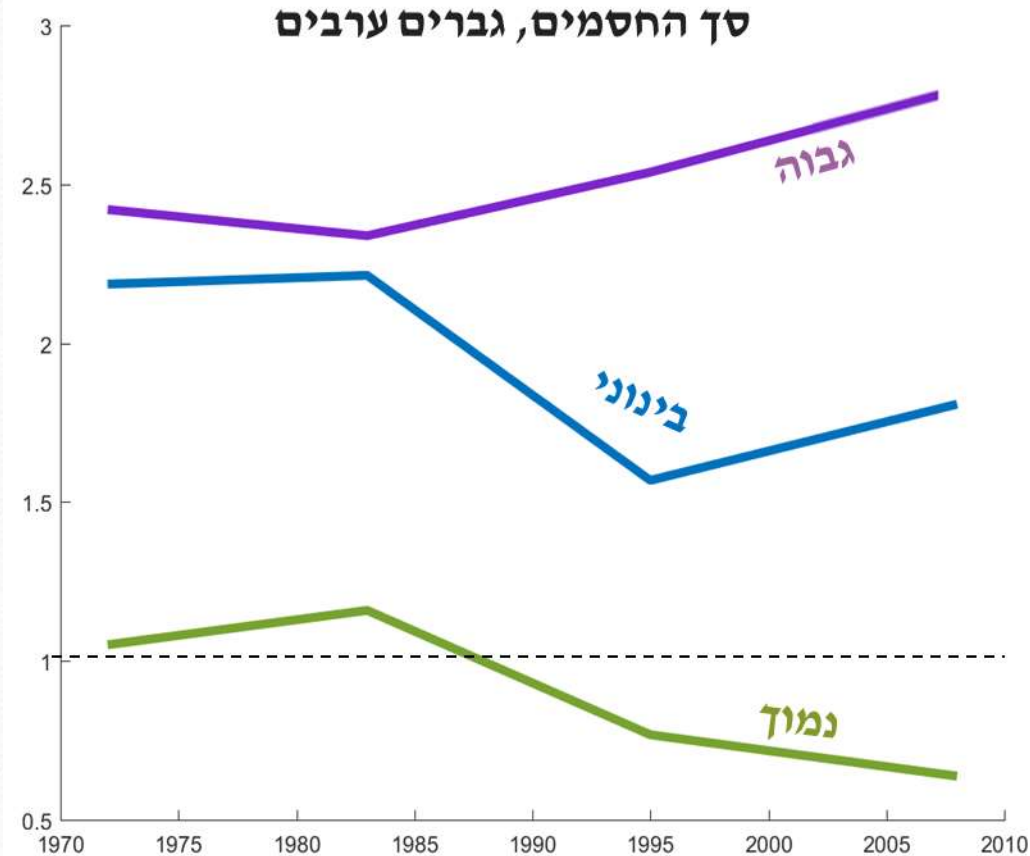
- עלייה ניכרת בחסמים העומדים מול גברים ערבים הבוחרים במקצועות המצריכים כישורים
- במקצועות המצריכים כישורים בינוניים לא חלו שינויים על פני השנים
- במקצועות המצריכים כישורים נמוכים כמעט ולא חל שינוי (עם ירידה קטנה)

גברים ערבים – חסמי שוק העבודה

- ירידה בחסמי שוק העבודה
- הירידה בולטת במקצועות המצריכים מיומנות גבוהה, אך עדיין קיימים חסמים
- במקצועות המצריכים מיומנות נמוכה אין חסמים בשוק העבודה, ומשנות ה-90 יש לגברים הערבים אף יתרון

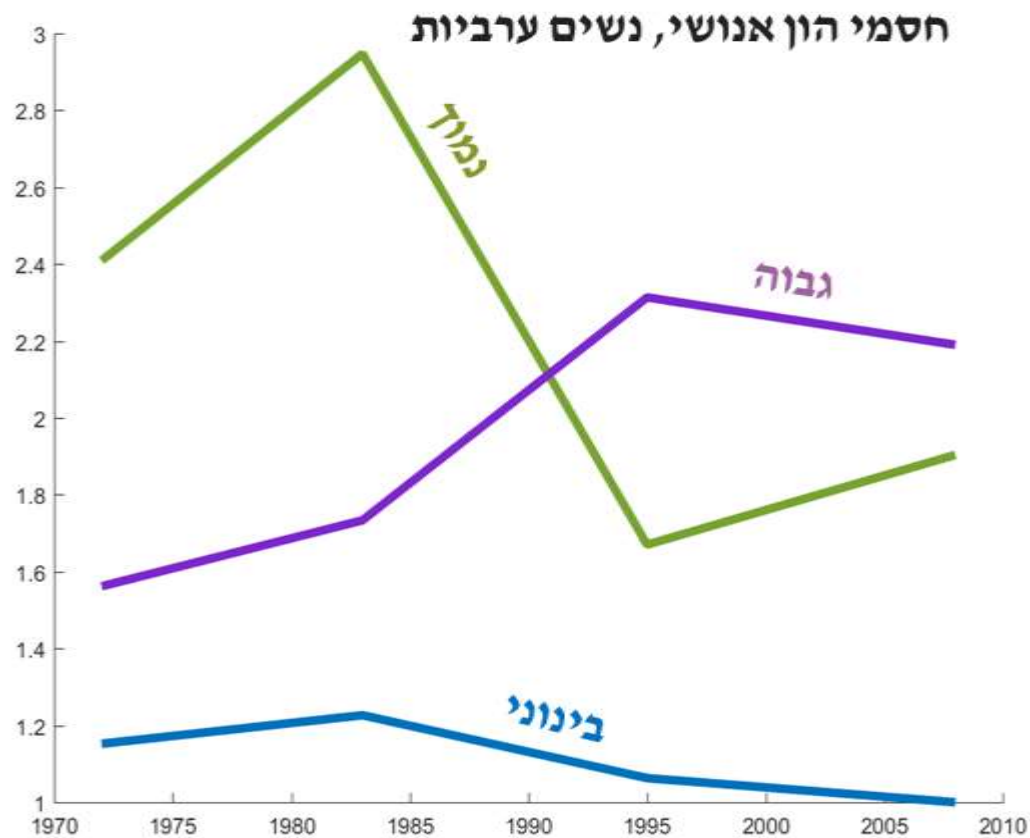
גברים ערבים – סך החסמים

- ירידה בחסמים במקצועות המצריכים מיומנות נמוכה או בינונית
- עלייה בחסמים במקצועות המצריכים מיומנות גבוהה נובעת מעלייה בחסמים להון האנושי
- החסמים פועלים לריכוז גבוה יחסית במקצועות המצריכים מיומנות נמוכה. בהינתן השכר הנמוך יחסית פועל לירידה בשיעור ההשתתפות

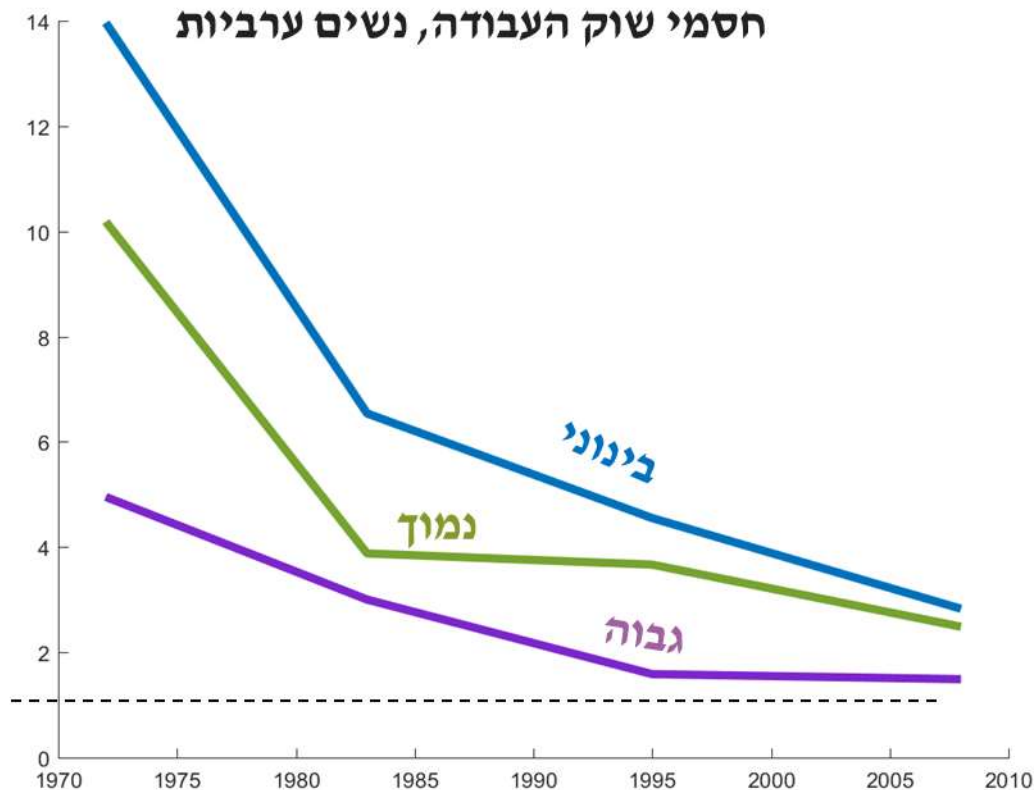
נשים ערביות – חסמי רכישת הון אנושי

לנשים ערביות קושי כפול בשל השתייכותן לקבוצת מיעוט ובהיותן נשים בחברה מסורתית

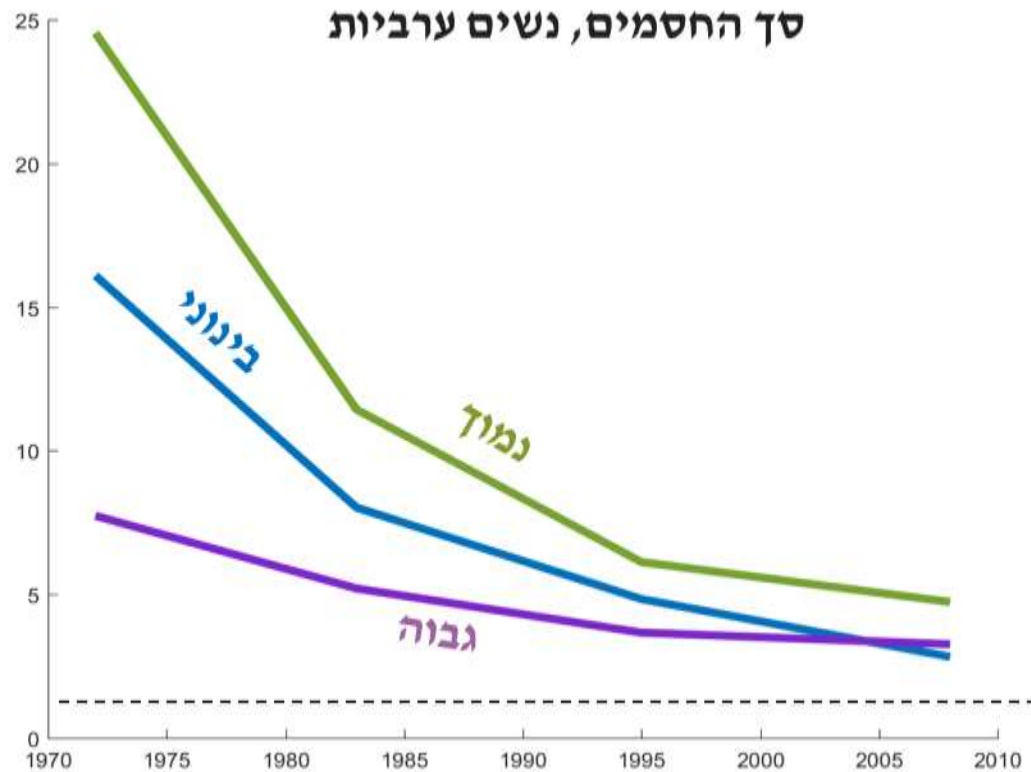
- ירידה בחסמים במקצועות המצריכים מיומנות נמוכה או בינונית, בדגש על מיומנות נמוכה
- החסמים במקצועות המצריכים מיומנות בינונית, ירדו עד כדי סגירת הפער עם גברים יהודים
- עלייה בחסמים העומדים מול נשים ערביות במקצועות המצריכים מיומנות גבוהה
- בסוף העשור הראשון של שנות האלפיים החסם המשמעותי ביותר הוא במקצועות המצריכים מיומנות גבוהה, כשבשנות ה-70 החסם המרכזי היה באלה המצריכים מיומנות נמוכה

נשים ערביות – חסמי שוק העבודה

- ירידה בחסמים בכל רמות המיומנויות
- הירידה המשמעותית ביותר התרחשה במקצועות המצריכים מיומנות נמוכה, והמתונה ביותר באלה המצריכים מיומנות גבוהה
- החסמים בשוק העבודה לנשים ערביות במקצועות המצריכים מיומנות גבוהה, נמוכים וגבוהים רק במעט בהשוואה לאלה של גברים יהודים
- רמת החסמים נמוכה יותר ככל שמדובר במקצועות המצריכים רמת מיומנות גבוהה יותר

נשים ערביות – סך החסמים

- ירידה ניכרת בחסמים בכל המקצועות
- למרות הירידה הניכרת, עומדים בפני נשים ערביות חסמים גבוהים ביחס לשאר הקבוצות
- במקצועות המצריכים מיומנות נמוכה או בינונית, הירידה מונעת מירידה בחסמים להון אנושי ומחסמים בשוק העבודה
- במקצועות המצריכים מיומנות גבוהה – עלייה בחסמים לרכישת הון אנושי שקווצה בירידה בחסמים בשוק העבודה
- **הירידה המשמעותית בחסמים הובילה להשתלבות גדולה יותר של נשים ערביות בשוק העבודה**

סיכום החסמים

➤ בפני החברה הערבית עדיין עומדים חסמים הן בתקופה של טרום-שוק-

העבודה (ברכישת הון אנושי) והן בשוק העבודה

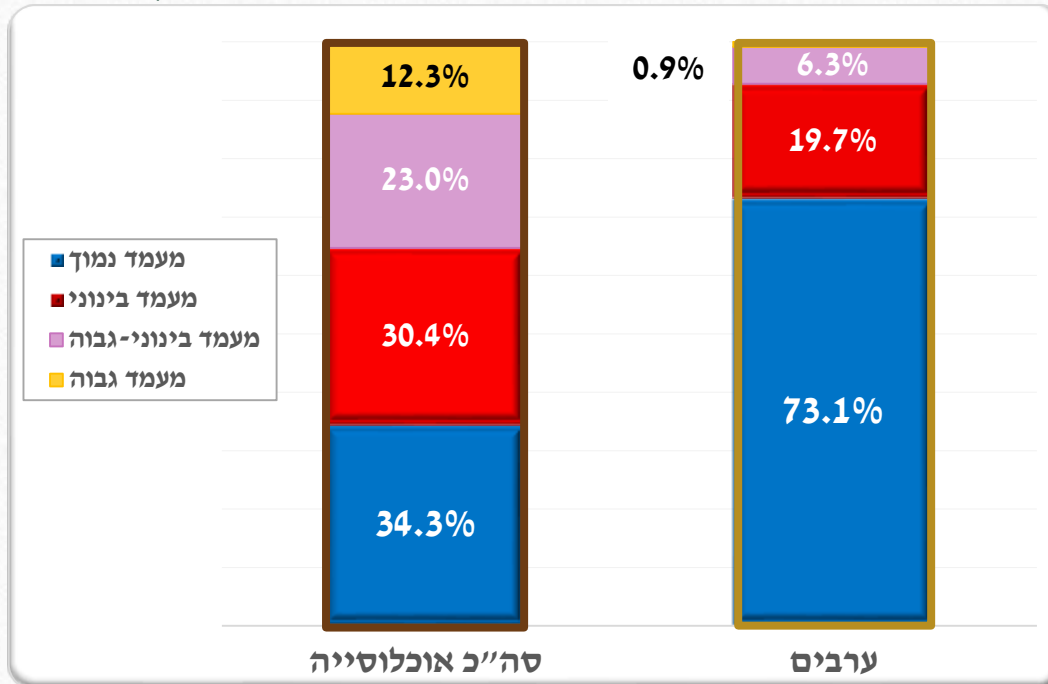
➤ על פני זמן,

- ירידה בחסמים היחסיים (בהשוואה לגברים יהודים) בשוק העבודה
- תמונה מעורבת בכיווני השינויים בחסמים היחסיים ברכישת הון אנושי – עלייה בחסמים לרכישת מקצוע המצריך כישורים גבוהים, וירידה או יציבות בחסמים בקבוצות האחרות

השלכות של השינוי החלקי של ערכי ישראל

המצב הכלכלי והעוני בחברה הערבית קשה

התפלגות המעמדות הכלכליים (לפי רמות הכנסה), נפשות

מעמד נמוך: משקי הבית שהכנסתם נמוכה מ-75% מההכנסה החציונית (לנפש סטנדרטית).
מעמד בינוני: משקי הבית שהכנסתם גבוהה מ-75% מההכנסה החציונית ונמוכה מ-125% (לנפש סטנדרטית).
מעמד בינוני-גבוה: משקי הבית שהכנסתם גבוהה מ-125% מההכנסה החציונית ונמוכה מ-200% (לנפש סטנדרטית).
מעמד גבוה: משקי הבית שהכנסתם גבוהה מ-200% מההכנסה החציונית (לנפש סטנדרטית).

שיעור העניים בחברה הערבית, על פני זמן

48% מהעניים בישראל הם ערבים

השלכות נוספות של השילוב החלקי בשוק העבודה

➤ **הילדים נאלצים לסייע לפרנסת המשפחה**

ויתור על רכישת השכלה, התוצאה הנצחת העוני הבין-דורי

➤ **פערים כלכליים ניכרים בין יהודים וערבים**

➤ **ניכור מהמדינה וממוסדותיה**

➤ **פגיעה משמעותית בתוצר**

➤ **הקטנת היקפי המיסוי והגדלת היקף תשלומי ההעברה**

➤ **פגיעה בחוסן הלאומי**

מדיניות ממשלתית

רציונל, עקרונות, מדיניות בשטח והשלכות

הרציונל העומד בבסיס המדיניות שנדרשת

היקף הבעיות

- מבניות ברמה מקרו-כלכלית
- הצטברות של בעיות משמעותיות במשך עשורים

מה נדרש מהמדיניות?

- נדרש מהלך פיסקלי משמעותי ולא שינויי תקציב נקודתיים
- נדרשת רפורמה שתקיף תחומים רבים

עקרונות המדיניות שנדרשת

טיפול בצד הביקוש לעובדים
ובצד היצע העובדים

העצמת החברה הערבית לצד
פעולות ליצירת חברה
משותפת

מדיניות שננקטה פעילות אקטיבית כולל הקצאת משאבים

➤ מאז שנת 2000 השתנתה התפיסה וגברה ההכרה בצורך בסיוע לחברה הערבית

➤ בעשור האחרון (בעיקר), מתבטא גם במדיניות בפועל:

- הוקמה הרשות לפיתוח כלכלי חברתי של המגזר הערבי, הדרוזי והצ'רקסי
- הוקצו תקציבים רבים
- הופעלו תכניות לפיתוח כלכלי חברתי של החברה הערבית (בתשתיות, בתחבורה, בחינוך, בתעסוקה ועוד)
- נקבעו יעדי תעסוקה

➤ פעילות של פילנתרופיה ושל גופים אזרחיים

והתוצאות...

➤ שיפור משמעותי ברמת הפיתוח הכלכלי בחברה הערבית

➤ העמקת שילובה של החברה הערבית בשוק העבודה

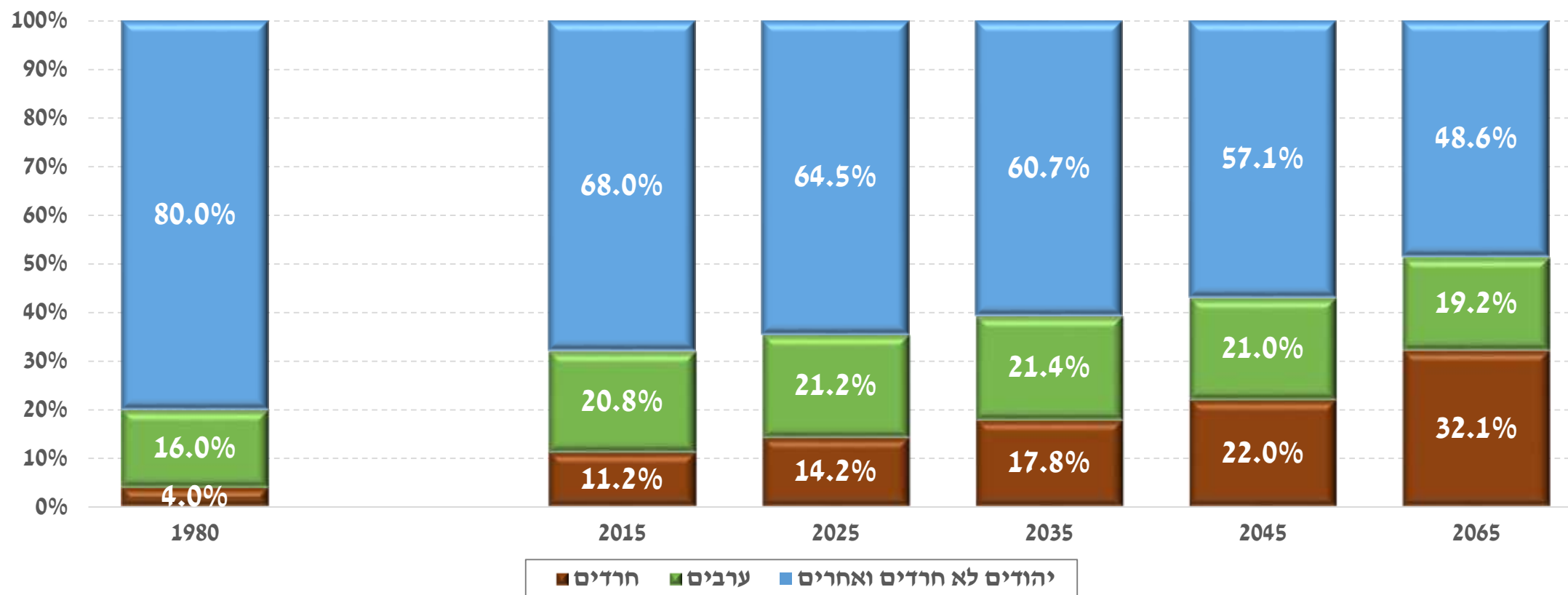
➤ עלייה בשיעור המשכילים ובפרט בשיעור המשכילות

➤ אך, הפערים טרם נסגרו

הדמוגרפיה והשלכותיה

חלקה של החברה היהודית הלא חרדית באוכלוסייה יורד

תחזית התפלגות האוכלוסייה לפי שנים (כלל הגילאים)

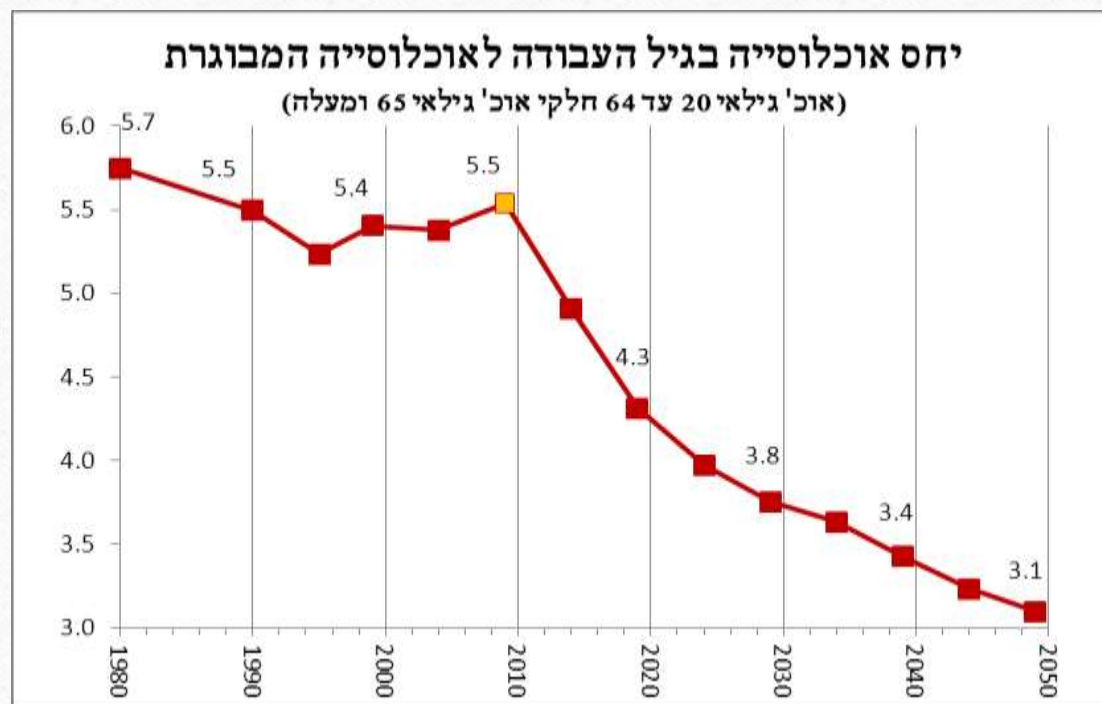
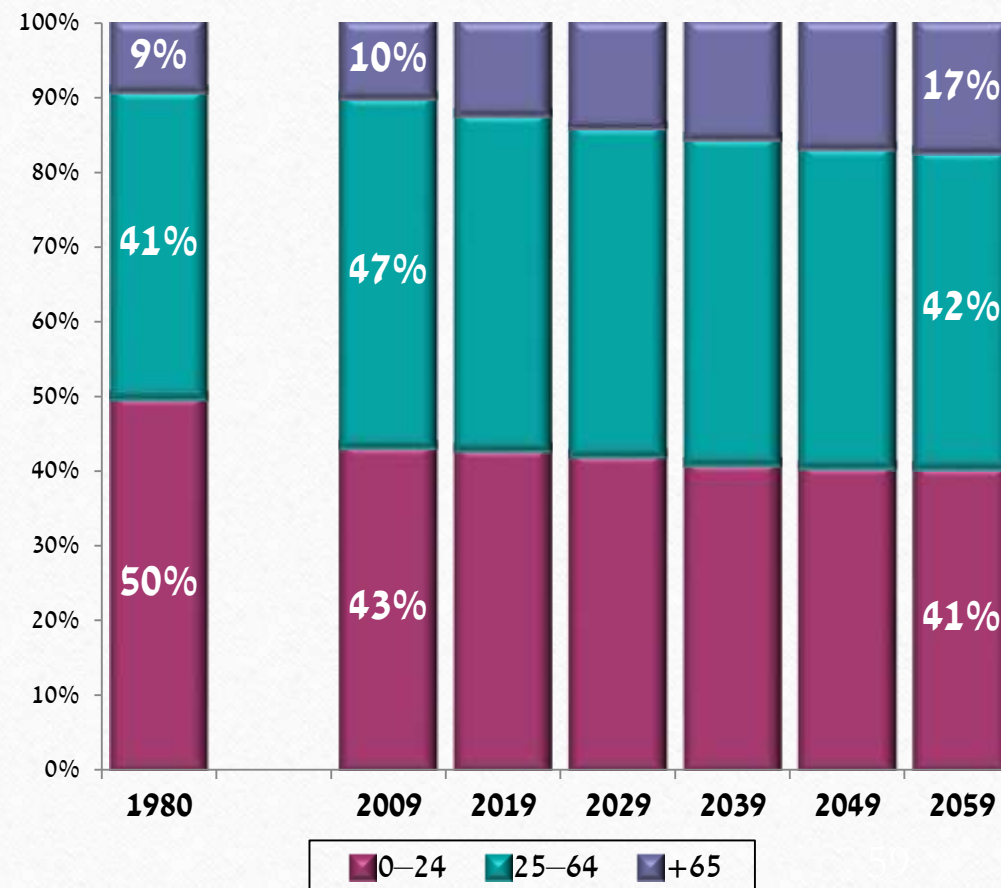

מקור: שנת 1980 – עיבודים מנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

שנים 2015–2065 – מצגת "אוכלוסיית ישראל בפתחה של שנת 2017 ותרחישים לגידול האוכלוסייה בעתיד", ד"ר אחמד חליחל, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

האוכלוסייה בישראל מתבגרת

קבוצות גיל כאחוז מהאוכלוסייה

מקור: עיבודים לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

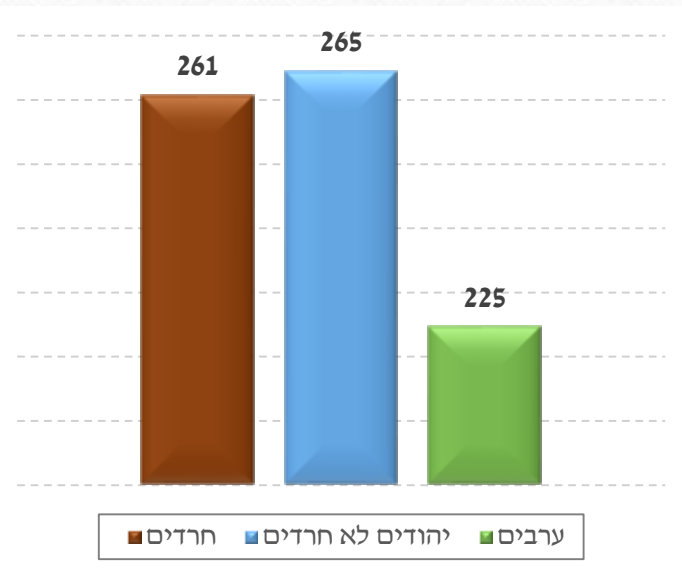
מקור (ליחס התלות) דוח הוועדה לבחינת דרכים לשמירה על האיתנות הפיננסית של המוסד לביטוח לאומי.

השתתפות בשוק העבודה - אתגרים

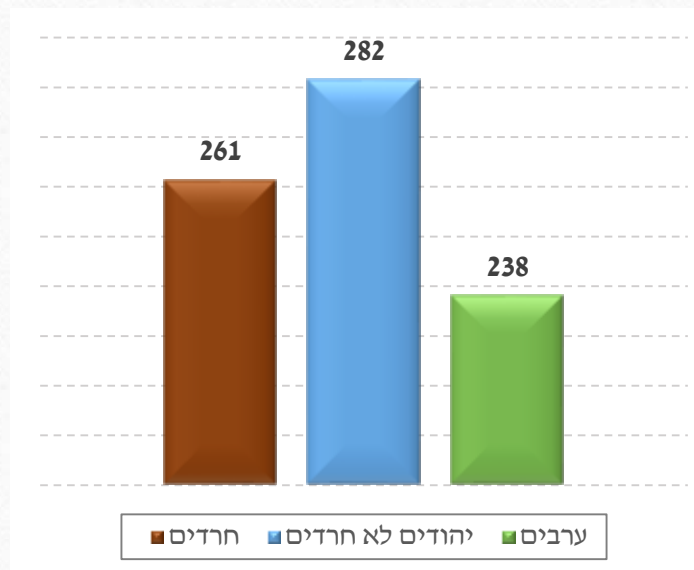
➤ האוכלוסיות הגדלות בקצב מהיר הן האוכלוסיות שהשתלבותן בשוק העבודה היא חלקית

➤ רמת המיומנויות הנדרשות לשוק העבודה של אוכלוסיות אלה נמוכה יחסית

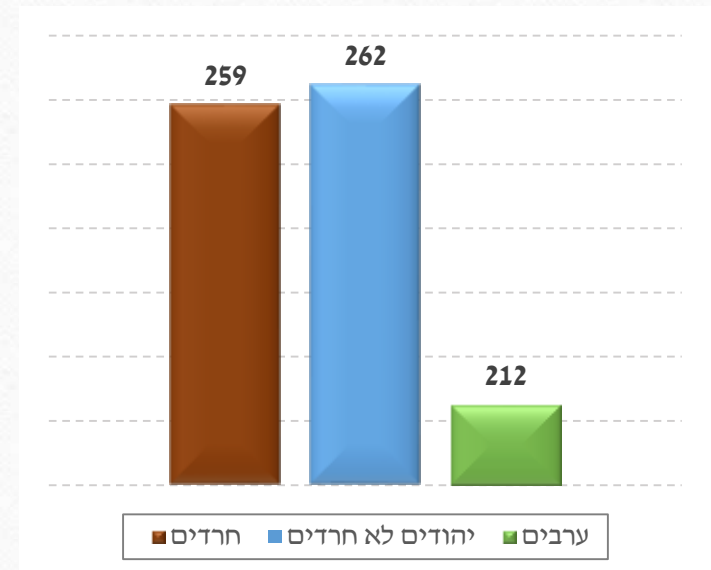
ציון ממוצע באוריינות קריאה

ציון ממוצע בפתרון בעיות בסביבה מתוקשבת

ציון ממוצע באוריינות מתמטית

הערות לסיכום

➤ למדינה תפקיד חשוב בשילוב החברה הערבית והחרדית

- בהיותה המעסיק הגדול במשק
- כקובעת מדיניות

➤ לשלטון המקומי השפעה רבה, לעיתים מעבר להשפעה ברמת המדינה – פיתוח כלכלי וחברתי, ייזום, רתימת הרשויות, גיוס מקורות ועוד

➤ האחריות לשילוב הקהילות המגוונות בשוק העבודה מוטלת גם על

- האנשים והקהילה באוכלוסיות המגוונות
- המעסיקים (שאף יפיקו תועלת מהעסקה מגוונת) – פתרון למחסור בעובדים, הגדלת היצירות והחדשנות, העלאת הפריור והרווחיות ועוד

תודה על ההקשבה

ניצה (קלינר) קסיר
nitsa@machon.org.il